

USHTRIA

Viti i 75-të i botimit Nr. 4 (827755)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 28 Janar 2022

Katërbëdhjetë efektivë, mes të cilëve katër nga Kosova, përfunduan Kursin XIII Bazë të Forcave Speciale

Ministri i Mbrojtjes Peleshi: Ne jemi së bashku për Shqipërinë, për Kosovën, për aleancën tonë në NATO

Katërbëdhjetë efektivë, mes të cilëve katër nga Kosova, përfunduan Kursin e XIII Bazë të Forcave Speciale. Në ceremoninë e organizuar me këtë rast morën pjesë ministrat e Mbrojtjes të Shqipërisë dhe Kosovës, Niko Peleshi dhe Armend Mehaj, shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura gjen-

eralmajor Bajram Begaj, si dhe komandantë të forcave nga Shqipëria e Kosova. Në fjalën e tij, ministri i Mbrojtjes Niko Peleshi u shpreh i kënaqur që në këtë kurs morën pjesë edhe efektivë të Forcës së Sigurisë Kosovës: "Ne jemi së bashku për Shqipërinë, për Kosovën, për aleancën tonë në NATO..."

» faqe 2

Anija angleze "HMS Trent" ka zhvilluar një vizitë në Gjirin e Vlorës

» faqe 2

Gjeneral brigade Ilir Xhebexhia, komandanti i ri i KM **Ministri Peleshi: Detyra jonë primare është mbrojtja dhe siguria kombëtare**

"Jemi këtu për të mbështetur edhe operacionet civile, forca e FA-ve të Republikës së Shqipërisë është e pakrahasueshme me asnjë forcë tjetër"

» faqe 3

Takimi me atashetë ushtarakë shqiptarë

Gjeneralmajor Begaj: Duhet gjetur rrugë dhe mundësi të cilat i shërbejnë rritjes dhe intensifikimit të marrëdhënieve midis FA

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH Gjeneralmajor, Prof. Asoc. Bajram Begaj priti sot në një takim të veçantë atashetë ushtarakë shqiptarë të akredituar jashtë vendit. Takimi pati në fokus të tij përditësimin nga ana e përfaqësuesve ushtarakë me aktivitetet e tyre, por njëkohësisht edhe informimi mbi arritjet dhe angazhimet e FARSH përgjatë vitit 2021 si dhe projektet dhe...

» faqe 3

Baza Ajrore Kuçovë

Gjeneral brigade Ylli Pulaj merr pjesë në ceremoninë e fillimit të Kursit Bazë të Nënoficerit në specialitetin "Forcë Ajrore"

Në mjediset e Bazës Ajrore Kuçovë, u zhvillua ceremonia e fillimit të Kursit Bazë të Nënoficerit në specialitetin "Forcë Ajrore". Në këtë ceremoni mori pjesë komandanti i Forcës Ajrore, gjeneral brigade Ylli Pulaj, shefi i Qendrës Stërvitore të Forcës Ajrore kolonel Adrian Kuli, komandanti i Bazës Ajrore Kuçovë...

» faqe 4

Cybersec Global 2022

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm Mircea Geoan: NATO do të vazhdojë të rrisë mbrojtjen kibernetike të Ukrainës

» faqe 8-9

SHKOLLA E TRUPËS, BUNAVI

19 vite nga krijimi i Brigadës së Stërvitjes Bazë

» faqe 5

SPECIALE

"Për të promovuar paqen në botë, shko në shtëpi dhe duaj familjen tënde"

» faqe 7

Katërmëdhjetë efektivë, mes të cilëve katër nga Kosova, përfunduan Kursin XIII Bazë të Forcave Speciale

Katërmëdhjetë efektivë, mes të cilëve katër nga Kosova, përfunduan Kursin e XIII Bazë të Forcave Speciale.

Në ceremoninë e organizuar me këtë rast morën pjesë ministrat e Mbrojtjes të Shqipërisë dhe Kosovës, Niko Peleshi dhe Armend Mehaj, shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura gjeneralmajor Bajram Begaj, si dhe komandantë të forcave nga Shqipëria e Kosova.

Në fjalën e tij, ministri i Mbrojtjes Niko Peleshi u shpreh i kënaqur që në këtë kurs morën pjesë edhe efektivë të Forcës së Sigurisë Kosovës: “Ne jemi së bashku për Shqipërinë, për Kosovën, për aleancën tonë në NATO, jemi së bashku për paqen, për sigurinë kombëtare, për mbrojtjen kolektive, jemi së bashku në të gjitha sfidat që na presin. Ne përgatitemi për më të keqen dhe urojmë më të mirën”, - u shpreh Peleshi.

Duke theksuar faktin se pjesëmarrja në FA po bëhet gjithnjë e më motivuese, që nga trajtimet dhe deri te rritja e prestigjit moral të FA-ve, ministri Peleshi u shpreh se: “Shqipëria është dhe do të mbetet një faktor i rëndësishëm në rajonin e Ballkanit Perëndimor”. Lajmi i mirë për gjithë botën është se shqiptarët janë orientuar në kahun e duhur drejt Perëndimit. Ne i shërbejmë këtij orientimi në të gjitha fushat e jetës e veçanërisht në FA, që janë këtu me dinjitet përkrah Aleancës tonë më të madhe, politike e ushtarake të NATO-s, përkrah partnerit special strategjik SHBA dhe ju jeni një nga pjesët më të rëndësishme të krenarisë tonë, jeni një nga gurët më të çmuar të kurorës së FA-së”, - tha Peleshi.

Ndërsa ministri i Mbrojtjes i Republikës së Kosovës Armend Mehaj, duke iu drejtuar efektivëve të rinj u shpreh se: “Të kalosh këtë sfidë është vetëm fillimi çfarë kërkon atdheu. Si pjesëtarë të Forcës Speciale ju do të jeni të përgatitur për të gjitha sfidat, por edhe kur sfida është aty, ju duhet të jeni të përgatitur të mendoni dhe jashtë kornizave normale dhe ajo të bën më të dalluar nga të tjerët”.

Në këtë ceremoni që përkon edhe me rastin e 1 - Vjetorit të krijimit të Regjimentit të Operacioneve Speciale, ministri i Mbrojtjes së Republikës së Kosovës akordoi medaljen “Për shërbime të shquara”, për komandantët e Regjimentit të Operacioneve Speciale, batalionit të Forcave Speciale dhe atij Komando, ndërsa ministri i Mbrojtjes së Republikës së Shqipërisë akordoi medaljen “Për shërbime të shquara” për disa prej efektivëve të këtij reparti elitari.

Pjesëmarrësit në ceremoninë e përfundimit të Kursit të XIII Bazë të

Ministri i Mbrojtjes Peleshi: Ne jemi së bashku për Shqipërinë, për Kosovën, për aleancën tonë në NATO

Katërmëdhjetë efektivë, mes të cilëve katër nga Kosova, përfunduan Kursin XIII Bazë të Forcave Speciale

Forcave Speciale, ndoqen nga afër disa veprime taktike nga stërvitja e përditshme e efektivëve të Regjimentit të Operacioneve Speciale si: luftim i afërt, goditje objekti me depërtim nga

toka dhe ajri, qitje ndaj objektivave të lëvizshme, qitje me snajper, veprime alpinistike tek kulla e alpinizmit, etj.

Për ndjekjen e Kursit Bazë të

Forcave Speciale, konkurruan 140 ushtarakë të gradave të ndryshme, nga të cilët arritën të fitojnë të drejtën për ndjekjen e tij 59 prej tyre. Megjithatë, vetëm 14 ushtarakë, prej të cilëve 4

nga Kosova, arritën ta përfundojnë me sukses kursin special që zgjat rreth 6 muaj, çka tregon intensitetin dhe vështirësitë fizike ekstreme dhe psikologjike që përmban ky kurs.

Anija angleze “HMS Trent” ka zhvilluar një vizitë në Gjirin e Vlorës. Qëllimi i vizitës ishte kryesisht mbi rritjen e bashkëpunimit midis forcave tona detare dhe shkëmbimin e eksperiencave të ndryshme për operacione dhe detyra që kryejnë grupi i anijes.

Gjatë vizitës gjithashtu u realizua dhe një prezantim i përgjithshëm i anijes angleze dhe kapacitetit të saj.

Anija angleze “HMS Trent”, u vizitua në një takim nga zëvendës ambasadori i Britanisë në Shqipëri, komandanti i Forcës Detare kundëradmiral Adnand Agastra, i shoqëruar dhe nga shefi i shtabit i Flotiljes Detare Pashaliman kapiteni i rangut të II Dritan Seraj. Gjithashtu pjesëmarrës ishin dhe disa oficerë të Forcës Detare të Shqipërisë, të cilët kanë përfunduar studimet në Akademinë Detare në Mbretërinë e Bashkuar, bashkëpunim mbi të cilin u shpreh interes dhe gatishmëri edhe në vazhdim midis dy palëve, për studime dhe stërvitje të ndryshme në të ardhmen.

Anija angleze “HMS Trent” ka zhvilluar një vizitë në Gjirin e Vlorës

Gjeneral brigade Ilir Xhebexhia merr detyrën e komandantit të Komandës Mbështetëse në Forcat e Armatosura. Në ceremoninë e zhvilluar me këtë rast ishin të pranishëm ministri i Mbrojtjes Niko Peleshi, shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura gjeneralmajor Bajram Begaj dhe komandantë të forcave të FA-së.

Në fjalën e tij, ministri Niko Peleshi vlerësoi përkushtimin, seriozitetin dhe profesionalizmin, me të cilin, gjeneral brigade Ilir Xhebexhia ka kryer deri tani detyrën e komandantit të Forcës Detare.

Kjo Komandë është e pazëvendësueshme, bën një punë të jashtëzakonshme në atë që publiku e njeh më së shumti, rolin përgjatë gjithë vitit të Forcave të Armatosura. Natyrisht që detyra jonë primare është mbrojtja dhe siguria kombëtare, por ne jemi këtu për të mbështetur edhe operacionet civile në rastet kur nevojitet dhe kur forca jonë e pakrahasueshme me asnjë forcë tjetër, pra forca e FA-ve të Republikës së Shqipërisë është e nevojshme për të shpëtuar jetë njerëzish, për t'i mbrojtur nga pasojat e fatkeqësive të ndryshme, operacione humanitare, operacione civile", - u shpreh ministri i Mbrojtjes, duke kujtuar se edhe kjo forcë u godit rëndë nga pandemia, e cila i mori jetën gjeneral brigade Ndriçim Sallakut.

"Natyrisht kjo komandë është e jashtëzakonshme nga rëndësia që ka në mbështetjen e operacioneve brenda dhe jashtë vendit, tashmë ka fituar edhe një emër në hapësirën e NATO-s. Njësia jonë EOD, e cila shërben në Letoni prej vitesh me rrotacion çdo 6 muaj është një kapacitet i madh tashmë i njohur edhe nga shtetet e tjera dhe që, me të vërtetë, ndonëse jemi një vend i ri dhe i vogël në këtë aleancë, në këtë kapacitet specifik, kemi bërë emër shumë të mirë edhe kemi marrë falënderime. Kjo është pra rruga, përmes së cilës duhet të ecim: nga njëra anë duhet të forcojmë kapacitetet e brendshme dhe të jemi më të shkathët, më prezentë pranë qytetarëve, sa herë që të jetë e nevojshme, duke mbështetur operacione humanitare dhe civile, por edhe t'i zbardhim faqen Shqipërisë dhe FA-ve me kapacitetet tona të veçanta si ai EOD në Letoni, por dhe kudo tjetër. Situata që po kalojmë është një situatë me dinamika, e turbullt herë pas here, me sfida, ndaj ne duhet të jemi të përgatitur për më të keqen, për të mbështetur frontin e parë, siç është dhe misioni i kësaj komande.", - theksoi ministri Peleshi.

Gjeneral brigade Ilir Xhebexhia deri më tani ka shërbyer si komandant i Forcës Detare, ndërsa më herët ka mbajtur detyra të rëndësishme si zëvendëskomandant në Qendrën e Radiozbulimit, shef sektori i Operacioneve dhe Stërvitjes në Forcën Tokësore, drejtor i Drejtorisë së Operacioneve dhe Stërvitjes në Shtabin e Përgjithshëm të FA-së. Ai ka qenë edhe zëvendës përfaqësues ushtarak i RSH-së në NATO si dhe atashe ushtarak i RSH-së në Mbretërinë e Belgjikës, jo rezident në Republikën e Francës.

Gjeneral brigade Ilir Xhebexhia, komandanti i ri i KM

Ministri Peleshi: Detyra jonë primare është mbrojtja dhe siguria kombëtare

"Jemi këtu për të mbështetur edhe operacionet civile, forca e FA-ve të Republikës së Shqipërisë është e pakrahasueshme me asnjë forcë tjetër"

BAZA AJRORE KUÇOVË

Gjeneral brigade Ylli Pulaj merr pjesë në ceremoninë e fillimit të Kursit Bazë të Nënoficerit në specialitetin "Forcë Ajrore"

Në mjediset e Bazës Ajrore Kuçovë, u zhvillua ceremonia e fillimit të Kursit Bazë të Nënoficerit në specialitetin "Forcë Ajrore". Në këtë ceremoni mori pjesë komandanti i Forcës Ajrore, gjeneral brigade Ylli Pulaj, shefi i Qendrës Stërvitore të Forcës Ajrore kolonel Adrian Kuli, komandanti i Bazës Ajrore Kuçovë major Arqile Olldash, si dhe instruktorë e kursantë të kursit të sapofilluar. Shefi i Qendrës Stërvitore të Forcës Ajrore në fjalën e hapjes, falënderoi komandantin e Forcës Ajrore për vëmendjen, interesimin dhe kujdesin e vazhdueshëm të treguar gjatë gjithë procesit të arsimim-stërvitjes në këtë qendër, si dhe informoi mbi programin, objektivat dhe synimet e këtij kursi. Komandanti i Forcës Ajrore gjeneral brigade Ylli Pulaj përshëndeti trupën e kursantëve dhe instruktorëve duke theksuar rëndësinë e kësaj faze arsimimi dhe domosdoshmërinë e të pasurit të nënoficerëve të pajisur me dije teorike, teknike dhe praktike për Forcën Ajrore. Ai shprehu se, pritshmëritë janë të larta dhe se kërkohet angazhim serioz, dëshirë për të mësuar rreth teknikës dhe specifikave të Forcës Ajrore me qëllim përbushjen e objektivave të përbashkëta.

Gjeneral brigade Pulaj, në përfundim të fjalës përshëndetëse, inkurajoi stafin dhe nënoficerët të punojnë me

optimizëm, përkushtim, përgjegjësi dhe motivim për realizimin e objektivave si dhe uroi për një proces sa më të mbarë kualifikimi e trajnimi në këtë qendër. Kursi Bazë i Nënoficerit

të Forcës Ajrore zhvillohet në 8 javë mësimore, arsim-stërvitje dhe praktikë në qendër stërvitore dhe në repartet e Forcës Ajrore.

SHSHP të FA priti atashetë ushtarakë shqiptarë të akredituar jashtë vendit**Gjeneralmajor Begaj: Duhet gjetur rrugë dhe mundësi të cilat i shërbejnë rritjes dhe intensifikimit të marrëdhënieve midis FA**

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH gjeneralmajor, Prof. Asoc. Bajram Begaj priti sot në një takim të veçantë atashetë ushtarakë shqiptarë të akredituar jashtë vendit.

Takimi pati në fokus të tij përditësimin nga ana e përfaqësuesve ushtarakë me aktivitetet e tyre, por njëkohësisht edhe informimi mbi arritjet dhe angazhimet e FARSH përgjatë vitit 2021 si dhe projektet dhe objektivat kryesore për vitin 2022.

Gjeneralmajor Begaj, në fjalën e tij, vlerësoi rolin e atashëve ushtarakë jo vetëm si diplomatë në fushën ushtarake, por edhe në funksion të mbështetjes së promovimit të vendit tonë dhe FARSH në përgjithësi. "Duhet gjetur rrugë dhe mundësi të cilat i shërbejnë rritjes dhe intensifikimit të marrëdhënieve midis forcave të armatosura, duke u orientuar në edukimin dhe stërvitjen, bashkëpunimin dypalësh, rritjen e ndërveprimit si dhe projekteve të modernizimit", - theksoi ndër të tjera gjeneralmajor Begaj.

Në fund të takimit, gjeneralmajor Begaj vlerësoi edhe njëherë punën e tyre, duke kërkuar një angazhim maksimal të tyre për vitin 2022, me qëllim thellimin e bashkëpunimit të përbashkët me vendet respektive.

Filloi Kursi i 51-të Bazë i Nënoficerit, QAPN

Filloi në QAPN Kursi 51-të Bazë i Nënoficerit.

Në Qendrën e Arsimimit Profesional të Nënoficerëve, për 8 javë radhazi, do të ndjekin kursin e 51-të Bazë, 36 kursantë të ardhur nga struktura të ndryshme të FA-së. Kursi Bazë i Nënoficerit ka si qëllim zhvillimin e elementëve themelorë të personalitetit të Tetarit si drejtues në rol të komandantit të skuadrës dhe detyra të njësuara me të, edukimin dhe përgjegjësinë ndaj detyrës dhe gatishmërisë luftarake, në zbatimin e urdhrave dhe forcimin e disiplinës vetjake.

QAPN ka marrë të gjitha masat organizative e mësimore për të pritur kursantët nga të gjitha repartet e Forcave të Armatosura.

Shkolla e Trupës, Bunavi

19 vite nga krijimi i
Brigadës së Stërvitjes Bazë

Kushdo që kalon përgjatë rrugës së Bunavisë, apo vjen në këtë garnizon, është e pamundur të mos dëgjojë këngën që rekrutët e rinj të SIB apo ushtarët e SIA-s këndojnë: “Bijtë e Nënës Shqipëri bëhen bashkë në Bunavi”, janë vargjet e para të kësaj kënge sa emocionuese për atë që i dëgjon, po aq frymëzuese për efektivistët që i këndojnë. Efektivë që vijnë nga të gjitha krahinat e vendit dhe bëhen bashkë në këtë shkollë të parë të arsimit të tyre ushtarak, vijnë me mendësi dhe temperamente të ndryshme dhe transformohen nga qytetarë, në ushtarë të përgatitur dhe të devotshëm për të shërbyer në Forcat tona të Armatosura.

“Betohe për Flamur, stërviten dhe s’lodhen kurrë”, -vijen teksti i kësaj kënge, ku në çdo fjalë të saj, përfshihet gjithë dinamika njerëzore dhe stërvitore në këtë garnizon. Ngarkesa fizike dhe psikologjike, puna me norma dhe standarde, aktiviteti 24-orësh dhe sinjali i borisë janë pjesë e pandarë e procesit gradual transformues. Betimi ushtarak është momenti më solemn në jetën e çdo ushtaraku.

Implementimi i Konceptit të Ri të Arsimimit Ushtarak Profesional në Forcat e Armatosura u shoqërua me ndryshimet e nevojshme organike dhe strukturore, ndryshime që krahas strukturave të tjera në AFA, prekën ndjeshëm edhe Shkollën e Trupës.

Certifikimi i aftësive të personelit të trajnuar në specialitete ushtarake nga Shkolla e Trupës dhe trajnim-kualifikimi i tyre nga qendrat stërvitore të strukturave ushtarake, dikur risi e Konceptit të Arsimimit Ushtarak Profesional, tashmë është kthyer në realitet dhe një përvojë me vlera të pakundërshtueshme, e fituar përgjatë testimit, vlerësimit dhe certifikimit të ushtarakëve, Përvoja e fituar në zhvillimin e Stërvitjes Individuale (SIB dhe SIA) është shndërruar në aset me vlerë për Shkollën e Trupës, që tashmë lehtëson realizimin me sukses të padiskutueshëm të kësaj stërvitjeje dhe në përgatitjen e një trupe ushtarësh të devotshëm dhe të aftë për të shërbyer në Forcat e Armatosura.

Stërvitjen individuale të Avancuar e kryejnë vetëm personeli i emëruar për këtë qëllim dhe nuk aktivizohet personel nga kompania e SIB apo strukturat mbështetëse të Shkollës së Trupës, që sigurisht nuk kanë përvojën, nivelin dhe aftësitë e personelit të kompanisë së SIA-s.

Në pikëpamje të infrastrukturës jetësore, administrative, stërvitore, mbështetëse dhe mundësive që ofron, Garnizoni i Bunavisë përfaqëson një nga bazat ushtarake më

të kompletuara dhe më dinjitoze të FA-ve. Me kapacitete të konsiderueshme akomodimi dhe me kushte optimale për zhvillimin e mëtejshëm perspektiv e të qëndrueshëm. Në këtë garnizon ofrohet përvojë e duhur për trajnimin e kursantëve dhe zhvillimin e stërvitjes individuale

me ushtarë profesionistë, ofrohen kushtet optimale për zhvillimin e stërvitjes së ushtarit profesionist me regjim 24-orësh dhe sipas standardeve të përcaktuara, duke krijuar mjedisin e duhur për trajtim dhe trajnim të njëjtë për të gjithë trupën e ushtarëve të FA-ve, si dhe garanci

të një procesi dhe produktiviteti më cilësor të stërvitjes, pasi kryhet e përqendruar në një strukturë të vetme dhe e specializuar stërvitore.

Fryma e bashkëpunimit të krijuar mes Shkollës së Trupës dhe qendrave stërvitore të njësive dhe reparteve ushtarake dhe rezultatet

e pakontestueshme në këtë proces janë asete që asnjë strukturë tjetër e Forcave të Armatosura nuk i zotëron dhe njëkohësisht përbëjnë garanci për vijimin normal të procesit të certifikimit të personelit ushtarak të trajnuar në specialitetet ushtarake..

101 VJET ARMA E XHENIOS, 20 JANAR 1921-2022

Gëzuar 101-vjetorin e
Armës së Xhenios shqiptare!

Nënkolnel (R) ZABIT ÇUKU,
me një karrierë 45-vjeçare në
Armën e Xhenios dhe në FARSH

Ishte 20 janari i vitit 1921, ku me vendimin e qeverisë së dalë nga Kongresi i Lushnjës, u krijua Kompania e Parë Xheniere me 150 ushtarë dhe 5 oficerë në përbërje të Divizionit të Ushtrisë Kombëtare Shqiptare.

Me një mision e detyrë kryesore punimet në infrastrukturë dhe vendosjen e ushtrisë në kazerma dhe kryesisht punime, riparime sipas interesave të situatave dhe të kohës.

Gjergj Kastrioti Skënderbeu si strateg ushtarak përdori me mjeshtëri shumë elementë të sigurimit xhenier të kohës si maskimi, mashtrimi, pritrat, hedhjen e gurëve, bllokimin e rrugëve, grykave, hapjen e shkëmbinjve për të marshuar e kaluar trupat e veta, zjarret me prodhimet e baruteve djegëse, tymin, zjarret e të tjerë elementë në pika të dukshme, deri te Gurëdhësi Shqiptar në ato vite, i cili njihet botërisht edhe në ditët e sotme.

Në vitin 1928 u krijua komanda e parë e trupave xheniere, në vitin 1929 ishin 10 kompani xheniere me detyra sipas nevojave të ushtrisë dhe në interes të komunitetit, por pushtimi fashist më 1939 shkatërroi plotësisht ushtrinë edhe ato pak reparte xheniere.

Në harkun kohor të viteve 1933-1935 kanë vijuar studimet shumë studentë nga Shqipëria në shkollën e Aplikacionit të Artilerisë dhe Xhenios në Torino, duke arritur edhe rezultate të larta, por në ditën e betimit ata tradhtuan flamurin Italian dhe u kthyen në atdheun e tyre Shqipëri duke dhënë kontributin e tyre për çlirimin e vendit nga pushtuesi.

Në Luftën Antifashiste Nacional Çlirimtare, me zgjuarsinë e partizanëve luftëtarë u përdoren shumë elementë të veprimit dhe sigurimit xhenier të luftës me mina e pengesa të tjera. Kështu, më 10 prill 1944, sipas Urdhrit të SHPUNÇ u përgatitën dhe dolën skuadrat e para minatore-zapatore, për të vepruar në mbështetje të veprimeve luftarake të një-sive partizane, duke arritur fitore deri me ngritjen e barrikadave për çlirimin e Tiranës dhe më pas atdheut, datë e cila mbetet historike pas 20 janarit të vitit 1921.

Me masat që mori komanda xheniere dhe SHPU, më 26 maj 1945, u krijua, inaugurua reparti i parë xhenier, me emërtimin batalioni Zapator-Minator, në Laprakë.

Drejtor i Komandës së Xhenios ishte Majori Njazi Çepani dhe komandant i batalionit Majori Kadri Ibrahim. Batalioni përbëhej nga dy kompani dhe u vendos menjëherë në plazhin e Durrësit për të kryer çminimin e bregdetit të minuar nga pushtuesit nazifashistë.

Ushtria gjermane në vitet 1943-1944 minoi mbi 400 kilometra gjatësi të bregdetit shqiptar nga Saranda deri në Lumin e Matit, me 100 mijë mina kundërtanke dhe 200 mijë mina kundër këmbësorisë.

Trupat xheniere, vetëm të shkëmbi Kavajës hoqën nga toka mbi 8 mijë mina kundërtanke e 2 mijë mina kundër këmbësorisë deri në shtator të vitit 1945.

Në këtë detyrë, këtë mision e aksion shumë të rëndësishëm për sigurinë e jetës së njerëzve dhe zhvillimin e mëtejshëm të ekonomisë së vendit, ranë heroikisht dëshmorit i parë xhenieri kapiten Panajot Haxhimihali, xhenierët Zenel Skendo, Dilaver Hamzaji, Hazsi Tola, Arif Osmani, Din Shtëmbari, Luftar Cako, e Ytvi Veliu.

Këto çminime kanë vazhduar ndër vite ku aktualisht edhe në ditët e sotme zbulohen mina e municione të ndryshme në territorin e vendit apo në det dhe vetëm nga mendja dhe dora e xhenierëve (EOD) zbulohen e asgjësohen duke shpëtuar jetë njerëzish.

Në gushtin e vitit 1949, në provo-

kacionet grek, trupat xheniere dhe të tjera hapën rreth 20 kilometra transhe, ndërtuan shumë elementë të tjerë, të cilët penguan veprimet sulmuese të ushtrisë Greke.

Për aktivitetet e veprimeve kryera nga trupa xheniere kanë shkruar e folur kolegët e nderuar xhenierë si: Veli Dedi Mendu, Baca, Alfred Moisiu, Ramiz Ficori, Nexhmi Menzelxhi, Abedin Galanxhi, Kosta Panajoti, Miti Gollosi, Thimi Lapi, Bujar Mancellari, Saba Bushi, Abil Zerhani, Besnik Alibali, Lulëzim Salillari, Dedë Prenga, Vasil Premçi etj.

Ndër vite Trupat Xheniere Shqiptare e kanë treguar veten si një domosdosh-

pushtet, detyrat tona kanë qenë dhe janë më se humane në interes të komunitetit.

Nuk ka zona nga Saranda, Përmeti, Himara, Puka, Vlora, Kukësi, Korça, Fieri, Vlora, Durrësi, Shkodra e Burreli, Progonati e Martaneshi, Librazhdi, e Sazani, ku mos të ishin detyrat dhe aktivitetet e përbashkëta të FASH me trupat xheniere dhe njësitë e tjera ushtarake.

Një tregues i punës ishte shumë real në ndihmë të komunitetit për përballimin e emergjencave civile si përmbytje dhe detyra të tjera shumë të rëndësishme në planëzim, drejtim e zbatim, ku sot ne jemi krenarë për arritjet dhe nivelin e kuadrove e trupave xheniere.

Rruga e gjatë, e vështirë, me sakri-

fica, me gjak dhe histori, prej ku në armën e xhenios kemi 5 Heronj të Popullit, nga Xhemal Kada, Veli Dedi, Shyqyri Alimerko, Mendu Baca, Hero i Punës, kemi disa Gjeneralë, me dhjetëra Kolonelë dhe shumë e shumë

dhe grada të larta, të cilat i kanë fituar më djersë dhe rezultat konkret.

Kemi me qindra inxhinierë të cilët sot po e tregojnë veten për nivelin e tyre drejtues. Nga radhët tona kemi ish-xhenierin e nderuar Dr. Alfred Moisiun, që arriti deri në nivelin Kryetarit të Shtetit, President i Republikës së Shqipërisë dhe sot, më 20 janar 2022, ai gjen rastin për t'ju përshëndetur dhe ju uruar gëzuar dhe suksese të mëtejshme armës së Xhenios Shqiptare.

Trupat xheniere, kryesisht nga vitet 1960-1985, kanë luajtur rolin kryesor në sigurinë e mbrojtjes, si përgatitjen e veprimeve mbrojtëse, ku bazë ka qenë ndërtimi i objekteve fortifikuese, të cilat ishin një domosdoshmëri e pajustificueshme në periudhën e Luftës së Ftohtë në ato vite.

Sot objektet fortifikuese vlerësohen në radhën e tretë nga studiues të huaj për ndërtimin cilësor dhe sigurinë e tyre, si PZ, QZ, dhe objektet e mëdha si Gjadri, Porto-Palermo, Kuçova, Shëngjini, Uzinat Ushtarake, strehimet e popullatës, të

drejtim-komandimit e nga vija e parë, të cilat i kanë të gjithë vendet e zhvilluara në Perëndim dhe Lindje edhe në ditët e sotme.

Pas viteve 1990 trupat xheniere, duke përkrahur reformat, kanë kryer me qindra misione për ndihmën e komunitetit nga ujësjellësi Shupenzës në vitin 1994, rruga e Astirit, Bathore, ka riparuar dhe ndërtuar qindra ura e rrugë në gjithë Shqipërinë. Kjo është e do jetë arma e xhenios dhe duhet vlerësuar e respektuar nga secila qeveri ndër vite jashtë politikës.

Në kuadër të PpP, që FA kishin me NATO-n, repartet xheniere dhanë një kontribut të shquar për forcimin e këtyre marrëdhënieve. Në Shqipëri u organizua për herë të parë një stërvitje e përbashkët me xhenieret e ushtrive të shtatë vendeve, e quajtur “Corneston 2001”. Suksesi i kësaj stërvitjeje, duke ndërtuar një rrugë të re me gjatësi 4 km, midis dy urave të lumit Mat, i dha një emër të mirë FA-së para aleatëve tanë, sidomos në drejtim të kapaciteteve organizuese e drejtuese. Suksesi i kësaj stërvitjeje të përbashkët, bëri të mundur që të zhvillohen edhe një seri stërvitjesh të tjera “Corneston”, në Bullgari e Rumani, ku nënrepartet tona morën pjesë me shumë sukses, jo vetëm me trupa por edhe me mjetet e makineritë tona të ndërtimit.

Pas vitit 1997, për të përballuar situatën e krijuar në depot e armatim-municionit, hyrjet e të cilave, në mungesë të forcave të mjaftueshme për ruajtjen e sigurinë e tyre, u bllokuan me inerte dhe u minuan me mina anti-personel si dhe veprimet e ushtrisë jugosllave gjatë epopesë së UÇK-së, të cilat hodhën në brendësi të territorit tonë në mënyrë masive mina anti-personel, duke infektuar dhjetëra hektar sipërfaqe, krijuan një situatë të rëndë për jetën e njerëzve dhe për ekonominë e këtyre zonave duke e paralizuar atë.

Për të normalizuar këtë situatë, në bashkëpunim me aleatët tanë të NATO-s, ne krijuam repartin special të EOD-së, një strukturë që nuk ka qenë më parë në FA-në shqiptare. Përgatitja, kualifikimi dhe certifikimi i tyre u bë nga një ekip ekspertësh me përfaqësues nga ushtritë e shtatë vendeve anëtare të NATO-s. Ky ekip i EOD-së shqiptare përballoi me sukses dhe me profesionalizëm të gjitha hotspotet e krijuara nga hedhja e minave serbe në rajonin e Kukësit e Tropojës si dhe ato të krijuara nga shpërthimet e pakontrolluara të depove të armatim-municionit në të gjithë territorin e vendit, gjatë ngjarjeve të vitit 1997. Sot kjo strukturë vepron me profesionalizëm të lartë në misione jashtë vendit, në mbështetje të njësisë të NATO-s dhe përfaqëson me

dinjtet xhenion shqiptare.

Në këtë punë të madhe e heroike të njësisë e reparteve xheniere, ne duam të kujtojmë me respekt e mirënjohje ata që ranë në krye të detyrës, dëshmorët e armës së xhenios, ata që u përballën me të keqen, në luftë për të shpëtuar jetën e njerëzve të thjeshtë.

Aktet heroike të dëshmorëve të armës së xhenios kanë shërbyer si burim frymëzimi për gjithë brezat e xhenierëve në punën për realizimin e detyrave të vështira për forcimin e fuqisë mbrojtëse të Republikës së Shqipërisë. Mirënjohje pafund për aktin heroik të dëshmorëve të xhenios.

Ne sot kujtojmë me respekt mbi 85 dëshmorë të rënë në krye të detyrës, deri edhe në misione jashtë atdheut, në kuadrin e misioneve e detyrave si anëtarë të denjë të NATOS. Me qindra të plagosur e të gjymtuar nga puna, nga minat e municionet nga viti 1939 e deri te ngjarjet shkatërruese të vitit 1997 apo tragjedia e Gërdecit, më 15 mars 2008.

Punën, veprën, aktivitetin, sakrificat individuale dhe ato familjare i vlerëson populli i respektojnë edhe organizmat e huaja, pasi strukturat e shtetit veçanërisht pas 1990 e kërkojnë kur ka emergjenca, zjarre, përmbytje apo tërmete.

Historia e armës së xhenios po merr formë me shkrime e kujtime të ndryshme ndër vite, në këtë 101-vjetor dhe dëshira individuale e jo institucionale po jep të dhëna për të mbetur e betonuar në themelet e betonta të Shqipërisë.

Sot batalioni i xhenios është i vetmi repart xhenier në Shqipëri i cili nuk njih pushim, festë apo gëzime por gjendet vetëm në gatishmëri për emergjenca në ndihmë të komunitetit veçanërisht pas viti 1990. Në çdo ditë është në operacion për komunitetin dhe janë me qindra ura, rrugë të riparuar e ndërtuara nga këta xhenierë të nderuar.

Ju duhet të ndjeheni krenar, që sot jeni trashëgimtar dhe mbartës të denjë të kësaj historie të madhe e të lavdishme, histori të cilën me siguri do ta pasuronim më shumë me misionin në kuadër të forcave të armatosura, si në kohë lufte e në kohë paqe.

Ne vlerësojmë punën e palodhur të komandantëve që kanë bërë histori në xhenio, si Alfred Moisiu, Josif Zegali, Adem Zyberi, Rexhep Hoxha, Lele Godo, Kastiot Ylli, Ramiz Ficorri, Andon Dhano, Trifon Mihali, Mustafa Dervishi, Nuro Brati, Banush Matuka, Lulëzim Salillari, Islam Batalli, Teodor Demiraqi, Sinan Bunguri, Hajdar Gurra, Beqir Tafili, Arben Mollaj, Përparim Veliu, Petrit Rrama, Andon Dhana e shumë të tjerë.

Në historinë 101-vjeçare nuk njihet asnjë rast, që arma e xhenios të mos i ketë përmbushur me sukses detyrat dhe misionet që i ka vënë atdheut, në kuadër të misionit të FA-së dhe për komunitetin.

Ne jemi të sigurt se do ta ngrini më lart flamurin luftarak të armës së xhenios, duke rritur nivelin e përgatitjes tuaj profesionale si dhe kapacitetet teknike e operative të reparteve tuaja.

Me këtë rast ju përgëzoj si pasardhës-veteran, si dashamirës i xhenios dhe të shumë qytetarëve të atdheut edhe për përfaqësimin tuaj në misione jashtë vendit, deri në flimjin e jetës me lavdinë e tyre të pavdekshme.

Lavdi Dëshmorëve të Armës Xhenios!

"Për të promovuar paqen në botë, shko në shtëpi dhe duaj familjen tënde"

Përgatiti: ANJEZA MUSOLLARI
Shefe e Sektorit të botimeve

(Nënë Tereza)

S hfaqja e institucionit familjar përkon me historinë e njerëzimit. Megjithëse familja ka pësuar ndryshime strukturore përgjatë historisë, ajo ka mbijetuar deri në ditët e sotme. Edhe pse familja ndryshon në strukturë, ajo kryen funksione të ngjashme për të gjitha shoqëritë. Nëse ky institucion i përmbush detyrimet e tij, do të dalë një shoqëri miqësore, kulturore, ekonomike dhe morale. Janë prindërit ata që formojnë themelin e institucionit familjar. Për këtë arsye, nëse roli prindëror është i rregullt, kjo është shumë e rëndësishme sepse ajo familje do të jetë paqësore dhe e lumtur që nga momenti që u krijuan dhe do t'i shërbejnë shoqërisë me dinjitet.

Individi ka nevojë për një mjedis familjar, jo vetëm gjatë fëmijërisë dhe foshnjërisë, por në çdo fazë të jetës së tij. Sepse ai ka nevojë për një fole familjare ku do të gjejë paqe dhe ku mund t'i eliminojë streset dhe problemet. Njerëzit që rriten pa familje, në komunitet ose që nuk marrin mbështetje të mjaftueshme financiare, morale dhe edukative nga familjet e tyre, ndjejnë thellë mungesën e mbështetjes familjare gjatë gjithë jetës dhe mungesa e një familje reflektohet në shumë fusha të tjera jetësore.

Kombet janë të përbërë nga shumë bashkime familjare. Nëse struktura më e vogël që përbën bërthamën e shoqërisë është e shëndetshme, ajo shoqëri ka mundësi të shikojë me besim në të ardhmen. Individi e arsimuar që edukohen nga familje të sigurta, të lumtura dhe paqësore mund të japin një kontribut material dhe moral për familjen, mjedisin, kombin dhe shtetin e tyre. Ekzistenca e njerëzve dhe mbijetesat e shteteve mund të jetë e mundur vetëm nëse familjet e përmbushin këtë detyrë në një mënyrë të shëndetshme. Prandaj, zhvillimi i vetëbesimit të fëmijës varet nga marrëdhënia e shëndetshme dhe ndërveprimi midis fëmijës dhe prindërve.

Familja është institucioni më i rëndësishëm dhe i parë arsimor pasi edukatori dhe mësuesi i parë i fëmijës konsiderohen prindërit e tij. Gjetjet e bazuara në përvojat personale dhe vëzhgimet e kontrolluara, tregojnë se foshnjat fillojnë të fitojnë zakone që nga ditët e para. Sipas teorisë së të mësuarit social, të mësuarit njerëzor realizohet, duke parë dhe duke dëgjuar më shumë. Kur e zbatojmë atë në teorisë e të mësuarit shoqëror në fëmijërinë e hershme, zbulojmë se mësimi, jo vetëm që përjetohet nga fëmija, por edhe nga vëzhgimi ose dëgjimi i asaj që po ndodh rreth tij. Është një rezultat i pranueshëm që fëmijët të arrijnë modelet më të shpejta të të nxënës duke imituar ose duke vëzhguar atë

që po ndodh rreth tyre. Kjo do të thotë që fëmijët mësojnë shpejt që nga momenti që i hapin sytë në botë. Kjo situatë zbulon se koncepti "një fëmijë nuk kupton asgjë" është gabim.

Kërkimet shkencore kanë konstatuar se sëmundja vdekjeprurëse e kancerit fillon kur në trup prishet struktura qelizore. Këtë mund ta themi edhe për trupin e madh të shoqërisë njerëzore, që në qoftë se qeliza e saj kryesore, familja, ndryshon dhe prish "ADN-në" e saj, atëherë trupi i shoqërisë njerëzore kërcënohet nga një kancer i frikshëm, që me metastazat e tij, shpejtë ose vonë, do e vrasë gjithë njerëzimin.

Familja shqiptare po tronditet, po i humbet disa vlera tradicionale dhe po shfaq shenja dobësimi të strukturës, sidomos të moralit. Kjo fillon te çifti, tek ata që krijojnë familjen. Aty ndikojnë dukshëm faktorët shoqërorë dhe psikologjikë, të cilët dobësojnë marrëdhëniet në çift dhe pastaj tronditin gjithë familjen. Çifti krijon familjen, këtë qelizë bazë të shoqërisë. Nga shëndeti i kësaj lidhjeje varet mbarështimi i familjes dhe "produkti" që kjo i jep shoqërisë.

Nëse sot dëgjojmë për tragjedi familjare, për krim, vetëvrasje, për dhunë, për grindje, për vajzat që marrin rrugën e prostitucionit, për djemtë që hidhen në krahët e drogës për të gjetur "lum-

turinë" ose për të organizuar trafikun e saj, për braktisje të bebeve, për incest, kjo do të thotë se lidhja e çiftit dhe familja nuk ka funksionuar mirë.

Familja në vete përmban një grup të njerëzve shtëpiakë, zakonisht të bashkuar nga lindja ose martesat, ose nga marrëdhënie të ngjashme, duke përfshirë bashkëjetesën, adoptimin, mbiemrin dhe (në disa raste) pronësinë (siç ka ekzistuar në Perandorinë Romake).

Familja mund të quhet si bashkësi

parësore njerëzore, ku individi së pari takohet me kushtet e jetës shoqërore, të cilat ia përcaktojnë atij kornizën, në të cilën ai mund të zhvillohet si person; kështu që mund të themi se personaliteti njerëzor formohet në procesin e ndërveprimit shoqëror. Në shumë shoqëri, familje quhet vetëm ajo e njohur nga ligji ose sisteme të ngjashme normative. Edhe pse shumë të tjerë duke përfshirë edhe sociologë, marrëdhëniet familjare i kanë konsideruar vetëm lidhjet e gjakut, shumë

antropologë kanë kundërshtuar duke thënë se njeriu duhet ta kuptojë nocionin e lidhjes së "gjakut" metaforikisht dhe që shoqëritë e ndryshme duhet ta kuptojnë familjen nga koncepte të tjera dhe jo nga lidhjet gjenetike.

Zyra e regjistrimit të përgjithshëm të Shteteve të Bashkuara familjen e ka përkufizuar si "dy apo më shumë persona të lidhur nga lindja, martesat, ose adoptimi të cilët jetojnë së bashku".

Neni 16(3) i Deklaratës së të Drejtave të Njeriut thotë: "Familja është grupi natyral dhe kryesor në shoqëri dhe ka të drejtë për mbrojtje nga shoqëria dhe shteti".

Sociologjia dhe antropologjia, familjen e konsiderojnë si funksion thelbësor të riprodhimit biologjik, shoqëror ose të dyja bashkë. Nga pikëpamja e fëmijëve funksionet e familjes janë drejtuese: ajo shërben për t'i orientuar ata në shoqëri dhe kulturë. Ndërsa nga perspektiva e prindërve familja shërben si mjet i pjellshmërisë më synim shumimin, edukimin dhe shoqërimin e fëmijëve.

Familja është dhe duhet të jetë shkëmbimi i gjithanshëm i jetës, të mirave, begative, përvojës...me dashuri dhe për dashuri, ku prindërit e kanë rolin primar, ndërsa fëmijët janë lidhëza mes vetes dhe prindërve.....

Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s merr pjesë në takimin me presidentin amerikan Biden

Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Jens Stoltenberg mori pjesë në një takim virtual të organizuar nga Presidenti i Shteteve të Bashkuara, Joe Biden, mbi ngritjen e vazhdueshme ushtarake të Rusisë në dhe rreth Ukrainës dhe implikimet e saj për sigurinë europiane dhe ndërkombëtare. Në takim morën pjesë edhe kryeministri britanik Boris Johnson, presidenti francez Emmanuel Macron, kancelari gjerman Olaf Scholz, kryeministri italian Mario Draghi, presidenti polak Andrzej Duda, që përfaqëson kryesimin e OSBE-së, si dhe presidenti i Këshillit Europian Charles Michel dhe presidentja e Komisionit Europian Ursula von der Leyen.

Pjesëmarrësit theksuan rëndësinë e unitetit në këtë kohë kritike dhe e bënë të qartë se çdo agresion i mëtejshëm rus kundër Ukrainës do të kishte një kosto të lartë. Sekretari i Përgjithshëm Stoltenberg

kujtoi qasjen e qëndrueshme të dyfishtë të NATO-s ndaj Rusisë për parandalim dhe mbrojtje e fortë, e kombinuar me dialog. Ai përshëndeti vendosjet shtesë mbrojtëse nga aleatët e NATO-s, në pjesën lindore të Aleancës dhe theksoi nevojën për të vazhduar përmirësimin e ndërgjegjësimit të situatës së NATO-s dhe për të rritur mbrojtjen kolektive dhe parandalimin në funksion të situatës aktuale të sigurisë.

Udhëheqësit ranë dakord gjithashtu për rëndësinë e vazhdim të dialogut me Rusinë. Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Jens Stoltenberg ka ftuar të gjithë anëtarët e Këshillit NATO-Rusi në një seri takimesh të mëtejshme për të diskutuar sigurinë europiane, duke përfshirë situatën në dhe rreth Ukrainës, marrëdhëniet NATO-Rusi dhe kontrollin e armëve dhe mospërhapjen.

Cybersec Global 2022

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm Mircea Geoană mori pjesë virtualisht në eventin Cybersec Global 2022, më 25 janar 2022. Duke u ndalur në tensionet midis Rusisë dhe Ukrainës gjatë fjalimit të tij, Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm theksoi se NATO ka vite që punon me Ukrainën për të rritur mbrojtjen e saj kibernetike dhe do të vazhdojë ta bëjë këtë me ritëm.

Ai tha se: “Përdorimi i sulmeve hibride kundër Ukrainës, duke përfshirë sulmet kibernetike dhe dezinformimin, si dhe grumbullimi i armëve të avancuara në kufijtë e saj, nënvizon rolin kyç të teknologjisë së përparuar në luftën moderne”.

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm vuri në dukje se Kina dhe Rusia po investojnë shumë dhe po përdorin teknologji të reja me pak respekt për të drejtat e njeriut ose ligjin ndërkombëtar. Ai kujtoi se verën e kaluar aleatët kishin rënë dakord për një politikë të re gjithëpërfshirëse të mbrojtjes kibernetike për NATO-n dhe vazhdoi të thoshte se: “Ne po forcojmë mbrojtjen tonë kibernetike dhe po rrisim qëndrueshmërinë e infrastrukturës tonë kritike dhe zinxhirëve të furnizimit për të reduktuar dobësitë tona”.

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm vuri në dukje gjithashtu rolin udhëheqës të NATO-s në lidhje me teknologjitë e reja, në fusha të tilla si inteligjenca artificiale, sistemet autonome, bioteknologjia, të dhënat e mëdha, hipersonikët, llogaritja kuantike dhe hapësira. Ai nënvizoi se: “Për të shmangur çdo boshllëk teknologjik, ne po sigurohemi që inovacioni transatlantik të përfitojë të gjithë aleatët. “Forca e NATO-s vjen nga uniteti i saj dhe aftësia e saj për t’u përshtatur për të mbetur e fortë dhe ruajtja e avantazhit teknologjik është një pjesë e madhe e kësaj”, -shtoi ai.

Fjala e Zëvendës Sekretarit të Përgjithshëm të NATO-s, Mircea Geoană, në eventin Cybersec Global 2022:

“Jam gjithmonë shumë i lumtur që jam me ju. Unë gjithashtu vlerësoj punën që Izabela po bën për të na ndihmuar në përpjekjet për inovacion të Aleancës përmes Grupit Këshil-

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm Mircea Geoan: NATO do të vazhdojë të rrisë mbrojtjen kibernetike të Ukrainës

limor për Teknologjitë në zhvillim dhe përçarës. Kështu që Izabela ju falënderoj që më ftuat dhe ju falënderoj të gjithëve që më keni përsëri, në një edicion të ri të CYBERSEC. Gjithashtu, Instituti Kosciuszko, ju falënderoj shumë për organizimin e kësaj ngjarje shumë të rëndësishme.

Natyrisht, ne të gjithë jemi shumë të fokusuar në tensionet e krijuara nga Rusia në dhe rreth Ukrainës. Rusia, pa provokim dhe as nevojë, ka grumbulluar mbi 100,000 trupa dhe armë të avancuara në kufijtë e Ukrainës.

Edhe pse nuk i dimë me siguri synimet e udhëheqjes në Moskë, potenciali i pushtimit në ditët dhe javët në vijim është real.

Në takimin e Këshillit NATO-Rusi më 12 janar, të gjithë aleatët folën me një zë të vetëm. Ata i bënë thirrje Rusisë që menjëherë të de-përshkallëzojë

situatën dhe të respektojë sovranitetin dhe integritetin territorial të fqinjëve të saj. Ata i bënë thirrje Rusisë që t’i japë fund qëndrimit të saj agresiv dhe të ndalojë aktivitetet e saj keqdashëse që synojnë aleatët dhe partnerët. Sekretari i Përgjithshëm Jens Stoltenberg ka propozuar takime të mëtejshme me Rusinë dhe shumë fusha konkrete ku mund të bëjmë përparim dhe ne jemi të interesuar këtu t’i japim një shans diplomacisë.

Aleatët e NATO-s dhe NATO janë të gatshëm të angazhohen dhe të dëgjojnë shqetësimet e Rusisë, por nuk do të bëjnë kompromis mbi parimet thelbësore: për të drejtën e çdo kombi për të zgjedhur rrugën e tij dhe për aftësinë e NATO-s për të mbrojtur dhe mbrojtur të gjithë aleatët.

Të njëjtat propozime që dalin nga NATO do t’i dalin në ditët në vijim

në formë të shkruar Rusisë dhe ne i bëjmë thirrje Rusisë të kthehet në Këshillin NATO-Rusi dhe të diskutojë propozimet që ne po i bëjmë atyre.

Sigurisht, kur bëhet fjalë për kibernetikën, temën e konferencës suaj, ne kemi parë sulmet masive kibernetike kundër institucioneve publike të Ukrainës. Dhe u takon autoritetëve ukrainase të hetojnë dhe t’i atribuojnë atë që ka ndodhur. Por ne të gjithë e dënojmë me gjithë zemër këtë sulm ndaj qeverisë ukrainase.

Në mëngjesin e sulmit, ekspertët kibernetikë të NATO-s në Bruksel ishin menjëherë në kontakt me homologët e tyre ukrainas, duke shkëmbyer informacione dhe duke ofruar ndihmën e tyre. Ekspertët aleatë në vend po mbështesin gjithashtu autoritetet ukrainase në terren. NATO ka vite që punon me Ukrainën për

të rritur mbrojtjen e saj kibernetike dhe ne do të vazhdojmë ta bëjmë këtë me ritëm.

Ukraina është një nga partnerët më të ngushtë të NATO-s. Është një marrëdhënie që daton në vitet 1990, kur Ukraina sapo kishte fituar pavarësinë nga Bashkimi Sovjetik. NATO ka punuar ngushtë me Ukrainën për shumë vite për të ndihmuar në reformat dhe për të rritur sigurinë e saj. Në përgjigje të aneksimit të paligjshëm të Krimesë nga Rusia në 2014, ne e forcuam atë marrëdhënie edhe më tej, me më shumë mbështetje për forcat e saj të armatosura dhe për reformën e aparatit të saj të sigurisë. NATO i ka ofruar Ukrainës fonde mirëbesimi, trajnime dhe stërvitje, si dhe ndërgjegjësim për situatën. Ne kemi rritur praninë tonë në Detin e Zi dhe Ukraina është tani një partner i mundësive të zgjeruara, duke na sjellë më afër se kurrë.

Ne po punojmë që Ukraina të ketë akses në platformën e shkëmbimit të informacionit të malware të NATO-s, për të ndihmuar në rritjen e mbrojtjes kibernetike të Kievit. Ukraina është gjithashtu përfutuesi i vetëm më i madh i programit tonë Shkencë për Paqe dhe Siguri, me 26 projekte në zhvillim e sipër që mbulojnë një gamë të gjerë teknologjish të avancuara. Një projekt i tillë quhet DEXTER - një mjet për zbulimin e armëve të zjarrit dhe eksplozivëve në hapësira publike si aeroportet dhe stacionet e trenave. Kjo masë kundër terrorizmit po përmirëson drejtpërdrejt sigurinë e popullit të Ukrainës.

Javën e kaluar, Agjencia e Komunikimit dhe Informacionit e NATO-s, NCIA, nënshkroi një marrëveshje me Ukrainën që e rriti edhe më tej bashkëpunimin tonë.

Ai do të thellojë bashkëpunimin tonë dhe do të modernizojë më tej IT-në dhe komunikimet e tyre dhe do të identifikojë fushat për trajnime të mëtejshme. Mbështetja e fortë politike dhe praktike e NATO-s për Ukrainën do të vazhdojë në javët, muajt dhe vitet në vijim.

Por ne gjithashtu duhet të jemi të vetëdijshëm për sfidat e teknologjisë. Dhe përdorimi i sulmeve hibride kundër Ukrainës, duke përfshirë sulmet kibernetike dhe dezinformimin, si dhe grumbullimi i armëve të avancuara në kufijtë e saj, nënvizon rolin kyç të teknologjisë së përparuar në luftën moderne.

Fuqia e fortë ushtarake do të jetë gjithmonë shtylla kurrizore e parandalimit dhe mbrojtjes sonë, por ne gjithashtu e dimë se tanket, anijet dhe avionët, sado të avancuar, tani janë vetëm një pjesë e ekuacionit.

Teknologjitë e avancuara përçarëse po ndryshojnë peizazhin tonë të sigurisë, me inteligjencën artificiale dhe të dhënat e mëdha që udhëheqin rrugën. Përparimet në bioteknologji, sisteme autonome dhe informatikë kuantike, kanë të gjitha potencialin për të sjellë përfitime të mëdha për shoqëritë tona, por ato paraqesin gjithashtu një kërcënim real dhe të rëndësishëm për sigurinë tonë.

Vitin e fundit, ne kemi parë teste të suksesshme të raketave hipersonike nga Kina, Rusia dhe madje edhe Koreja e Veriut. Raketat që mund të fluturojnë me shpejtësi të jashtëzakonshme, të shmangin mbrojtjen konvencionale të raketave dhe potencialisht të dërgojnë një kokë bërthamore në çdo pikë të planetit brenda pak minutash.

Kina dhe Rusia po investojnë shumë dhe po përdorin teknologji të reja me pak respekt për të drejtat e njeriut apo ligjin ndërkombëtar, duke sfiduar në mënyrë agresive avantazhin tonë teknologjik. Dhe ndërsa më shumë nga shoqëritë tona dhe ushtritë tona varen nga një kornizë dixhitale, ne bëhemi më të ndërlidhur, por edhe më të cenueshëm. Pra, është edhe më jetike që ne të gjithë të bëjmë gjithçka në fuqinë tonë për të siguruar rrjetet tona dhe infrastrukturën dixhitale.

Sulmi ndaj kompanisë amerikane të IT-së, “SolarWinds” është një rast i tillë. Ajo ekspozoi informacione të ndjeshme dhe çoi në futjen e dyerve të pasme në një numër të madh kompanish dhe agjencish qeveritare në mbarë botën.

Kjo është arsyeja pse NATO po përshtatet. NATO dhe aleatët tanë po i përgjigjen kësaj vale të avancimit teknologjik për të siguruar sigurinë tonë të vazhdueshme dhe avantazhin tonë teknologjik. Së pari në kibernetikë. Verën e kaluar, aleatët ranë dakord për një politikë të re gjithëpërfshirëse të mbrojtjes kibernetike për NATO-n. Ajo pranon se hapësira kibernetike është e kontestuar në çdo kohë. Mund të ketë sulme kibernetike që ndodhin pikërisht në këtë moment. Ndryshe nga domenet e tjera, kibernetika është gjithmonë aktive. Pra, ne duhet të jemi gjithmonë

të gatshëm për të penguar, mbrojtur dhe luftuar në mënyrë aktive të gjitha kërcënimet dhe aktorët. NATO e ka njohur hapësirën kibernetike si një fushë operacionesh dhe një sulm kibernetike, tani mund të jetë bazë për të thirrur nenin 5 të Traktatit Themelues të NATO-s.

Ne kemi një qendër të re të operacioneve kibernetike në Mons, këtu në Belgjikë. Ajo siguron ndërgjegjësimin e situatës për komandantët ushtarakë, për të informuar dhe mbështetur operacionet dhe misionet. Ajo gjithashtu koordinon aktivitetin operacional të NATO-s në hapësirën kibernetike, duke siguruar lirinë për të vepruar dhe duke i bërë operacionet tona më elastike ndaj kërcënimeve kibernetike.

Në fund të vitit të kaluar, Manfred Boudreaux-Dehmer u bë Zyrtari i parë Kryesor i Informacionit i NATO-

Për t’ju dhënë disa shembuj, në Shtetet e Bashkuara më shumë se 1.6 miliardë e planit të rikuperimit të COVID-it është caktuar për infrastrukturën kritike të IT-së dhe sigurinë kombëtare kibernetike. Akti i fundit i Gjermanisë për Sigurinë 2.0 e IT-së pasqyron rëndësinë në rritje të kibernetikës.

Rezistenca dhe aftësitë kibernetike janë thelbësore për Rishikimin e Integruar të Mbretërisë së Bashkuar të politikës së saj të jashtme dhe të mbrojtjes.

Dhe nga Luksemburgu në Sllovaki, deri në Turqi, kombet po rrisin masat legjislative dhe praktike për të rritur qëndrueshmërinë tonë kolektive. Ne po forcojmë mbrojtjen tonë kibernetike dhe po rrisim qëndrueshmërinë e infrastrukturës tonë kritike dhe zinxhirëve të furnizimit për të

het vetë një fushë operacionesh për NATO-n.

Ne po sigurohemi gjithashtu që inovacioni transatlantik të përfitojë të gjithë aleatët dhe ndërveprueshmëria do të vazhdojë të jetë shtylla kurrizore e Aleancës sonë.

Si një Aleancë prej 30 vendesh, me ekonomi të ndryshme dhe ekosisteme inovative, është jetike që ne të mund të punojmë së bashku dhe të mbrojmë njëri-tjetrin në një krizë dhe të shmangim çdo boshllëk teknologjik.

Kjo është një nga arsyet kryesore pse ne lançuam Përshpejtuesin e Inovacionit të Mbrojtjes për Atlantikun e Veriut, ose “DIANA”, në Samitin e Brukselit qershorin e kaluar, për të krijuar një tubacion inovacioni që përfshin Atlantikun. Nëpërmjet “DIANA”-s ne do të

në funksion deri në Samitin tonë të ardhshëm të NATO-s në Madrid në fund të qershorit.

Zonja dhe zotërinj, ne qëndrojmë në një udhëkryq. Ne përballemi me perspektivën reale të luftës në Evropë për herë të parë në shumë e shumë dekada. Është dëshira jonë e sinqertë që diplomacia dhe dialogu të shmangin perspektivën e konfliktit dhe dhunës.

Kostoja për Rusinë e një tjetër inkursioni në Ukrainë do të jetë tepër e lartë. Do të pasojnë sanksione të ashpra ekonomike dhe politike. NATO dhe aleatët e NATO-s qëndrojnë me Ukrainën. Forca e NATO-s vjen nga uniteti ynë dhe nga aftësia jonë për t’u përshtatur, për të mbetur të fortë dhe për të ruajtur parandalimin dhe mbrojtjen tonë. Ruajtja e avantazhit tonë teknologjik është një

s, me përgjegjësi për sigurimin e kohezionit në të gjithë Aleancën kur bëhet fjalë për TIK-un dhe sigurinë kibernetike.

Në vitin 2016, në Samitin e Varshavës, liderët e NATO-s miratuan Betimin e Mbrojtjes Kibernetike. Që

reduktuar dobësitë tona.

Përtej kibernetikës, NATO po kryeson gjithashtu rrugën kur bëhet fjalë për teknologjitë e reja. Në vitin 2019, në Londër, udhëheqësit tanë miratuan një udhërrëfyes gjithëpërfshirës mbi teknologjitë në zhvillim

punojmë edhe më ngushtë së bashku me industrinë, me bizneset fillestare dhe akademinë, për të identifikuar dhe zhvilluar gjeneratën e ardhshme të teknologjive për të përmbushur nevojat tona të mbrojtjes dhe sigurisë.

pjesë e madhe e kësaj.

Këtu, dhe këtë e kam thënë shumë herë, ne kemi një avantazh të qartë ndaj konkurrentëve tanë: shoqëritë tona të lira dhe të hapura. Ne kemi mendjet më të ndritura, universitetet më të mira dhe kompanitë më inovative. Populli ynë mund të mendojë lirisht dhe të veprojë lirisht. Dhe për ne, të ardhur nga Europa ish-komuniste, ne e dimë këtë më mirë se kushdo tjetër. Është mënyra më e mirë për të nxitur inovacionin emocionues që do të sigurojë sigurinë dhe lirinë tonë për shumë dekada në vijim.

Dhe ky është thelbi i misionit të NATO-s dhe teknologjive që do të ndihmojnë në mbrojtjen e vlerave tona që i mbajmë kaq të shtrenjta.

Pra, e dashur Izabela, të dashur miq, faleminderit shumë që më keni pritur dhe shpresoj se vitin e ardhshëm do të jemi në gjendje të takohemi personalisht. Faleminderit dhe ju uroj suksese në vazhdim të punës suaj.

“Përdorimi i sulmeve hibride kundër Ukrainës, duke përfshirë sulmet kibernetike dhe dezinformimin, si dhe grumbullimi i armëve të avancuara në kufijtë e saj, nënvizon rolin kyç të teknologjisë së përparuar në luftën moderne”. Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm vuri në dukje se Kina dhe Rusia po investojnë shumë dhe po përdorin teknologji të reja me pak respekt për të drejtat e njeriut ose ligjin ndërkombëtar. Ai kujtoi se verën e kaluar aleatët kishin rënë dakord për një politikë të re gjithëpërfshirëse të mbrojtjes kibernetike për NATO-n dhe vazhdoi të thoshte se: “Ne po forcojmë mbrojtjen tonë kibernetike dhe po rrisim qëndrueshmërinë e infrastrukturës tonë kritike dhe zinxhirëve të furnizimit për të reduktuar dobësitë tona”.

atëherë, aleatët kanë ndërmarrë hapa të rëndësishëm për të forcuar aftësitë e tyre kibernetike, për të përmirësuar kuadrin e tyre ligjor dhe institucional dhe për të rritur burimet e dedikuara për përballimin e kërcënimeve kibernetike.

dhe përçarës, duke u fokusuar në ato që do të kenë ndikimin më të madh në sigurinë tonë. Inteligjenca artificiale, sistemet autonome, bioteknologjia, të dhënat e mëdha, hipersonikët, llogaritja kuantike dhe hapësira, e cila tashmë konsidero-

Ne po krijojmë gjithashtu një Fond shumëkombësh të Inovacionit të NATO-s për të siguruar fonde të sigurta për bizneset fillestare që zhvillojnë teknologji të avancuara me përdorim të dyfishtë. Ne synojmë që të dyja këto iniciativa t’i kemi

Prof. Asoc. Dr. Zaho GOLEMI

Miliona ushtarë fëmijë në luftë
Miliona fëmijë vuajtën tmerret e Luftës së Dytë Botërore, miliona të tjerë të mbetur jetimë për shkak të veprimeve ushtarake dhe mizorive të kryera nga trupat brutale pushtuese të Gjermanisë por dhe të kundërpërgjigjes antifashiste botërore. Shumë fëmijë përjetuan tmerret e luftës edhe në Shqipëri, duke iu bashkuar formacioneve antifashiste partizane që tashmë janë të njohura dhe të përgjithësuara edhe në vepra artistike, si partizani Velo dhe mjaft filma të kinostudios “Shqipëria e re”. Ndërkohë që në planetin tonë brezi i fëmijëve të LIIB përjetuan një prej tragjedive më të mëdha të shekujve, ku makineria e luftës solli një brez të përvuajtur. Pjesëmarrës në luftë kanë qenë me qindra mijëra në të dy kampet luftarake. Edhe fëmijët realisht luftuan, veçanërisht në Luftën e Madhe Patriotike të 1941-1945, por edhe më gjerë. Por ka një emër që nuk harrohet lehtë. Sergej Aleshkov është pjesëmarrësi më i ri në Betejën e Stalingradit, 6 vjeç sipas burimeve në Lindje dhe në Perëndim, edhe pse në fakt janë rreth 25 000 fëmijë që u angazhuan dhe luftuan gjatë Luftës së Dytë Botërore, megjithëse arkivat ruse flasin për 3 500 fëmijë gjatë Luftës së Dytë Botërore, me moshë më pak se 16 vjeç, përfshi të rinj të grupeve guerile. Personazhi që sjellim sot për lexuesin është një histori e vërtetë e një djalit të mitur që iu bashkua Ushtrisë së Kuqe kur ishte gjashtë vjeç. Kur pushtuesit gjermanë sulmuan fshatin e tij vranë gjithë familjen e tij, djali i vogël Sergej vrapoi në pyll, ku u gjet nga ushtarët sovjetikë, krejt i dobët, i uritur, i traumatizuar dhe i mbuluar me zgjebe nga pickimi i insekteve. Ushtarët e fronit rus e morën nën kujdes dhe posaçërisht nga dregjtuesi ushtarak Mikhail Vorobjev. Shpejt do “harronte” dramën e tij familjare dhe do ngrohte zemrën e shpirtin tek luftëtarët e frontit të parë, duke kënduar dhe recituar poezi për ta dhe duke shërbyer në shtabin e regjimentit ushtarak, duke merituar titullin “Bir i Regjimentit”. Ishin këta “fëmijë e luftës”, që kishin harruar të qanin brenat familjare, të ngelur jetim në një Atdhe ngadhënjimtar në fitore, por të mbytur nga dhimbjet e gjakut. Fëmijët e luftës janë heronj dhe meritojnë të përmenden, të shkruhet dhe të zënë vendin e merituar në histori, ndoshta edhe më shumë se të rriturit, që luftën e kishin “detyrë” dhe “mision”.

Historia e pazakotë e ushtarit 6 vjeçar!
Fëmijë të shumë gjatë LIIB vdiqën të vetëm në kushte të tmerrshme, ndërsa të tjerët u torturuan dhe u gjymtuan nga hitlerianët që po përpqeshin të zhduknin popujt sllavë, disa u vranë nga nazistët, që qëllonin fëmijët “vetëm për argëtim”, një pjesë e tyre u degdisën në kampet e punës me idenë e rindërtimit të “Gjermanisë së Madhe”. Nga ana tjetër, fëmijët e rezistencës ndaj mizorive gjermane janë propaganduar për angazhim e trimëri, për heroizma në kufijtë moshorë. Historia e ushtarit më të ri të Ushtrisë së Kuqe është e njohur deri në kufijtë e një legjende pavarësisht se është skallitur në muret e historisë luftarake të fitimtarëve. Është fakt se përpara se të fillonte operacioni gjerman “Barbarosa” ndaj Bashkimit Sovjetik, Sergej Aleshkov jetonte me familjen e tij në një fshat që quhej Gryn në rajonin Kaluga të Rusisë perëndimore. Sergej Aleshkov ishte djali i vogël i familjes “Aleshkov”, vetëm 6 vjeç në verën e 1942-it, pasi ishte lindur më 1936. Pushtuesit gjermanë nazistë ekzekutuan nënën dhe vëllain e tij të madh përpara syve të tij, “për mbështetje ndaj partizanëve rusë”, të Ushtrisë së Kuqe, pasi gjithë burrat e fshatit ishin thirrur nën armë për të përballuar agresionin. Pas vrasjes së familjarëve të tij, ndërkohë që babai i tij kishte vdekur përpara fillimit të luftës, djali i mbetur jetim shpëtoi krejt rastësisht. Kur ende fshati i tij, digjej e bastisej, djali u shpëtua nga shpejtësia e

mendimit dhe e veprimit të shpejtë i një gruaje fqinje, që me vetëmohim e hodhi nga dritarja e një kasolleje dhe i bërtiti që të ikte sa më shpejt dhe të fshihej në pyllin pranë fshatit. Kështu djali i vogël arriti të fshihej në pyll, sipas këshillës së fqinjës që e ndihmoi për t’u arratisur. Fëmija brodhi për ditë e natë i plagosur dhe i uritur nëpër pyllin e vjeshtës, por në një nga ditët në vijim atë e gjetën partizanët rusë. Luftëtarët e kishin gjetur Sergejin në kufijtë e mbijetesës, të mbuluar me baltë, të uritur, të veshur me rroba të grisura, por kujdesi për t’i shëruar plagët, dhe pasi e lanë dhe e ushqyen dhe i bënë një uniformë posaçërisht të vogël të Ushtrisë së Kuqe. Kështu që nga ai moment u bë ushtari më i vogël në front dhe nën mbrojtjen e mbështetjen e trupave të Ushtrisë së Kuqe ndërsa ata luftonin në beteja. Djalin jetim e morën me vete kudo ku shkonin dhe ai bashkë me luftëtarët provoi realisht tmerret e luftës, të manovrave, të sulmit, mbrojtjes dhe të tërheqjes, të marshimeve të gjata përmes linjave gjermane. Në një përballje luftarake Sergei Aleshkov plagoset në këmbë, por ai ishte me fat nga mbështetja e madhe që i bënë luftëtarët e Regjimentit 142 të Këmbësorisë të Ushtrisë së Kuqe, regjiment i cili komandohej nga majori Vorobjov. Në pushimet e luftimeve dhe ndërmjet betejave, ushtari i Regjimentit, ngrinte moralin duke kënduar poezi dhe këngë, dhe gjatë betejave ai transportonte municion në trupat e vijës së parë, duke i mbajtur ato të furnizuara aty ku mbaronte municioni, si dhe me mesazhe të transmetuara që i dërgonte në postë. Gjithë ushtarët e Regjimentit luftarak të vijës së parë të luftës e trajtuan djalin sikur të ishte biri i tyre.

Ushtari 6-vjeçar në frontin e Luftës së Dytë Botërore
Komandanti i Regjimentit Majori Vorobjov ishte bërë më shumë i njohur djali jetim se sa nga sukseset e padiskutueshme luftarake. Kështu ai mundësoi që ta adoptonte ushtarin më të vogël të frontit Sergeji Aleshkov dhe bashkë me gruan e tij të dashur, Nina e cila ishte infermiere u bënë më shumë se prindërit e tij biologjikë të rënë në luftë. Në një rast sulmi një bombë goditi vendin ku vepronte regjimenti që drejtohej nga Majori Vorobjov, në sulmin e ashpër që gjermanët bënin gjatë Betejës për Stalingradin. Dheu bllokoi hyrjen dhe rrezikonte jetën por i ngelur i

bllokuar brenda, me fare pak ajër Sergej u përpoq të hiqte vetë mbeturinat nga hyrja, por nuk ishte mjaftueshëm i fortë, në atë periudhë vetëm 7 vjeç, por edhe në këtë rast ia dolën ta nxirrnin atë gjallë nga rrënojat. Ishte koha kur gjermanët nazistë bombarduan rëndë zonën, ndërsa ushtar Sergei vraponte nëpër zinxhirin e bombave që binin në llogoret përreth, ku u raportonte ushtarëve të frontit se çfarë kishte ndodhur edhe në një rast me majorin Vorobjov që rrezikonte jetën. Njoftimi që u bëri djali guximtar grupit të shpëtimit bëri që në sa e sa raste të shpëtonte jetë njerëzish. Në këtë betejë nga më të mëdhatë e njerëzimit mori plagë u gjakos sikurse miliona të tjerë, por pas plagës në këmbë. Pas betejës lajmet për trimërinë e guximin e tij u përhapën në të gjithë Ushtrinë dhe për trimërinë e tij, Sergej Aleshkov u nderua me “Medaljen për Trimëri Ushtarak”. Në një rast tjetër në luftë, ndërsa ishte i vendosur në Dnjeper, djali luftëtar zbuloi dy burra të fshehur në kashtë, të cilët ishin vrojtues raportues të nazistëve dhe që po vëzhgonin në interes të grupeve të zbulimit të artillerisë që po hidhnin predha artilerie mbi zonat civile. Raportimi i tij bëri që zbuluesit gjermanë si dhe artileria e tyre të merrte një kundërgoditje të rrufeshme artilerie. Episode lufte, heroizmi dhe trimërie janë të shumta për këtë bir të regjimentit të dekoruar për trimëri në beteja. Në bilancin e mbrojtësve të Stalingradit ishte padyshim edhe emri “Sergej Aleshkov”, pasi në fillim të nëntorit 1942, Regjimenti i 142-të i pushkatarëve të Gardës ishte transferuar në frontin luftarak të Stalingradit, ku për të gjitha veprimet heroike e trimërore edhe ishte vlerësuar me medaljen “Për Merita Luftarake”, kjo edhe për veprimin e zgjuar e të shpejtë për nxjerrjen nga rrënojat në një gropë të komandantit të regjimentit major Mikhail Vorobjov që ishte njëherësh edhe babai që e birësoi djalin luftëtar, djalin që u bë shpëtimtari i tij pas plagosjes nga një predhë. Përgjatë gjithë luftës ai u shndërrua në një rritës të moralit dhe besimin në fitore në momente jashtëzakonisht të vështira, prandaj edhe ishte dhe mbeti “i preferuari i regjimentit”, shkruhej në urdhrin që i jepte dekoratë ushtarit që sapo kishte mbushur moshën shtatë vjeçare. Bashkë me medaljen “Për merita luftarake”, mori edhe një pistoletë nga trofetë, nga një gjeneral i ushtrisë dhe madje u “graduua” në gradën e “togerit të vogël”. Lufta

e Dytë Botërore po ndryshonte jetën e miliona njerëzve të të gjitha moshave. Të gjithë në kohë lufte rrëmbenin armët, por vetëm një regjiment i Ushtrisë së Kuqe në Frontin Lindor kishte një ushtarak në radhët e tij, i cili ishte vetëm gjashtë vjeç, që pas dekorimit thirrej “Toger i ri”.

“Biri i Regjimentit”, në memorie të njerëzimit

Rrugëtimi luftarak i djaloshin Aleshkov ishte tejet e vështirë. Ndërkohë që formacioni luftarak ku bënte pjesë ushtari 6-vjeçar po kalonte një pengesë ujore ai për pak u mbyt. Rasti ishte kur ishin duke kaluar lumin Doni një lumë që rrjedh nga Malësitë Qendrore Ruse drejt ultësirës së Azovit, një ndër lumenjtë që rrjedh përgjithësisht në lindje. Ky lumë bën pjesë ndër lumenjtë më të mëdhenj të Rusisë, si “arterie” strategjike me gjatësi 1870 km. Në një rast tjetër, automjeti me të cilin po udhëtonte ndeshi në një minë, por fëmija mbijetoi për mrekulli. Në një rast, si për shaka, ushtarët e Regjimentit i veshën një uniformë togeri të vogël, por kjo sa si kushtoi jetën djalit të vogël. Rripat me shkëlqim të shpatullave tërhoqën vëmendjen e pilotëve gjermanë, të cilët lëshuan një breshëri mitraljere që nga lart nga avioni drejt “oficerit” të ri. Një plumb e goditi djalin që po vraponte në thembër, plagë që i ngeli si kujtim gjatë gjithë jetës, por që babai i tij si dhe ushtarët që e veshën djalin me uniformë togeri e vuajtën shumë dhe qortuan veten. Megjithatë ishte një “kujtim” nga lufta. Lufta përfundoi me fitoren e Aleatëve mbi boshtin Romë-Berlin-Tokio. Bota iu kthye paqes. Këtu kishte përfunduar edhe rrugëtimi luftarak i ushtarit më të vogël, rrugëtim që përfundoi në Poloni, ku e kishte thirrur Gjenerali Vasily Chuikov, komandanti i Armatës së 62-të ruse, në të cilën shërbente ushtari i vogël. Gjenerali urdhëroi që djali të dërgohej në shkollën ushtarake “Suvorov” në qytetin e Tulës dhe si suvenir, komandanti ushtarak, i dha Aleshkov-it një pistoletë trofe “Brown-ing”. Shkolla Ushtarake “Suvorov”, e hapur më 1944, vijoi aktivitetin deri më 1960, duke nxjerrë 900 të diplomuar (nga të cilët 16 gjeneralë dhe 132 kolonellë), ndërkohë që është rihapur sërish më 1.9.2016). Nxënësit e shkollës ishin luftëtarë fëmijë, “bij të regjimenteve” të zbritur nga lufta. Do t’i duhej të përballej me sfida të tjera të jetës përtej misionit të tij në luftë si postës me gazeta e letra, si korrier udhëzimesh, si ndihmës në front, si zbulues të vrojtuesve e zbuluesve të armikut etj. Edhe pse i ri në moshë ai kishte aftësi të kufizuara nga dëmtimet në këmbë dhe më tej Sergej Aleshkov dhe nuk mund të ishte i suksesshëm për ëndrrën e tij ushtarake. Kështu që nuk pati sukses në karrierën e tij ushtarake. Për këtë mori një diplomë juridike dhe jetoi në Urale, por shëndeti i tij vijoi të përkeqësohej. Por pavarësisht kësaj ai punoi në drejtësi dhe me drejtësi, u bë një avokat shumë efektiv, gjithmonë duke përfaqësuar të drejtat dhe interesat e njerëzve të zakonshëm. Në fund të jetës së tij ai punoi si prokuror dhe mbeti njeri i nderuar, duke luftuar vazhdimisht për drejtësi dhe njerëzit e thjeshtë. Ai nuk i harroi kurrë sakrificat e luftës, nderin, ndërgjegjen dhe vëllazërinë ushtarake përgjatë viteve të luftës. Ushtari luftëtar vdiq nga një atak në zemër në vitin 1990, në moshën vetëm 54 vjeçare, por ka ngelur përjetësisht në memorie të njerëzimit, duke u përfshirë masivisht në veprat letrare, historike dhe kinematografike. Ushtari gjashtë vjeçar që luftoi në Luftën e Dytë Botërore në frontin rus ngeli një kujtim i jetës ushtarake, por gjithmonë u

quajt “Djali i Regjimentit”.
Lufta e Dytë Botërore ishte konflikti më i madh ushtarak në historinë e njerëzimit, në të cilën u përfshinë 78 shtete ose dy herë më shumë se sa në Luftën e Parë Botërore. Makineria luftarake e botës në LIIB përfshiu 110 milion njerëz, pa përfshirë këtu “luftëtarët e shumtë të rezistencës” në mbarë rruzullin tokësor. Dëmet e shkatërrimet e LIIB përlllogariten në rreth 935 miliardë dollarë amerikanë, 55 milionë njerëz humbën jetën dhe mbi 30 milionë invalidë. Koalicioni i madh anti-hitlerian ishin SHBA-të, Britania e Madhe dhe ish-BRSS. Ushtria Gjermane numëronte më tepër se 7,5 milion ushtarë, BRSS kishte të inkuadruar nëpër frontet e ndryshme të luftës afro 10 milionë ushtarë, Ushtria Amerikane rreth 3 milionë trupa, Britania e Madhe 1 milion ushtarë, Franca dhe kështu me radhë shtetet e tjera antifashiste. Historiografia botërore e ka përlllogaritur LIIB në 6 vjet e 1 ditë, nga 1.9.1939–2.9.1945, ndërkohë që për shqiptarët lufta filloi në ditën e pushtimit italian më 7.4.1939. Lufta përfshiu rreth 2 miliardë njerëz dhe pati rreth 62 milionë të vrarë. Të gjitha luftërat kanë një çmim të shtrenjtë për popujt, që paguhet me çmimin e gjakut. “Beteja e Stalingradit”, ndër më të mëdhatë e njerëzimit ishte një seri betejash midis gjermanëve dhe sovjetikëve, të cilat u zhvilluan nga 23.8.1942 deri më 2.2.1943, në periferi dhe në qytetin e Stalingradit/Vollgogradit. Kishte dështuar marrja nën kontroll e fushave të naftës të Kaukazit për të siguruar sasitë e nevojshme të naftës, për vazhdimin e luftës. Është vlerësuar se ka qenë beteja me më shumë se 1.500.000 njerëz (ushtarë dhe civilë) të vrarë nga të dy palët. Hitleri inkurajonte me gradim të Fridrich Paulusit në rangun e mareshalit për heroizmin dhe vetëmohim, por tri ditë pas gradimit, më 2 shkurt 1943 Marshal von Paulus u detyrua t’u dorëzohej sovjetikëve bashkë me 22 gjeneralë dhe 91.000, ushtarët e mbetur të ushtrisë naziste në këtë front. Beteja 200-ditore e Stalingradit e zhvilluar në rreth 100 mijë km/katorrë, tejkaloi të gjitha betejat e mëparshme të historisë së botës, ku u përballën mbi 2.1 milionë trupa gjatë gjithë betejës. Gjeneralët e Stalinit, Mareshali Zhukov dhe Aleksandër Vasiljevski edhe pse qyteti u bombardua masivisht nga forcat ajrore gjermane mundën ta shtonin ushtrinë e tyre, të rrisnin potencialin dhe u mbështetën me ndihmë edhe nga aleati i tyre SHBA. Historianët kanë shkruar gjatë për qëndresën e Stalingradit, sikurse edhe për ndëshkimin e ushtarëve që tregonin “dobësi”, sepse në fakt urdhri ishte “kushdo që tërhiqej nga beteja të pushkatohej” dhe statistikisht shpesh janë edhe kontradiktore mbi trupat ruse që u vranë në këtë mënyrë. Nga ana tjetër edhe kur gjermanët zotëruan 88% të qytetit në nëntor 1942, kishte harruar se rezistenca e Ushtrisë së Kuqe sovjetike nuk do të rrëzohej bashkë me qytetin e shkatërruar, por do mbijetonte me të gjithë mënyrat duke kthyer raportin e forcave dhe mjeteve në favor të tyre. Faktet flasin për triumfatorët e Luftës së Dytë Botërore u luftua nga viti 1939 deri në vitin 1945 midis fuqive të “Boshtit” (Gjermani, Itali, Japoni) dhe “Aleatëve” (Britaninë, SHBA dhe Bashkimin Sovjetik etj.). Nga rreth dy milionë njerëz vdiqën në Stalingrad dhe Betejën e Kurskut, si beteja më e madhe e tankeve në histori, me mbi 6000 mjete të blinduara të përfshira, deri në ditët tona vjen një histori e vërtetë e “ushtarit më të vogël në moshë nën uniformë në Betejën e Stalingradit”.

27 janari,

Dita Ndërkombëtare e Holokaustit

Një datë....Një histori me emrin famëkeq Auschwitz-Birkenau

Asambleja e Përgjithshme e OKB-së caktoi 27 janarin si “Ditën Ndërkombëtare të Përkujtimit të Holokaustit”. Kjo datë përkon me përvjetorin e çlirimit të kampeve të vdekjes Auschwitz-Birkenau nga forcat sovjetike në vitin 1945.

Udhëheqësi i Gjermanisë naziste, Adolf Hitler vrau të paktën 1,1 milionë njerëz, shumica e tyre hebrenj, në jug të Polonisë.

Holokausti ishte gjenocidi i hebrenjve europianë gjatë Luftës së Dytë Botërore. Midis viteve 1941 dhe 1945, Gjermania Naziste dhe bashkëpunëtorët e saj vranë sistematikisht rreth gjashtë milion hebrenj në të gjithë Europën e pushtuar nga Gjermania, rreth dy të tretat e popullsisë hebraike të Europës.

Hitleri në librin e tij “Lufta ime” shkruan se raca gjermane është racë pasardhëse e racës ariane (popull që ka jetuar shumë vite më parë- qytetërim i zhdukur tanimë) dhe racë e pastër dhe si e tillë duhet ta sundojë botën... disa popuj duhet të zhduken nga faqja e dheut, hebrenjtë, romët dhe sllavët.

Hitleri gjatë Luftës së Dytë Botërore kishte krijuar shumë burgje dhe kampe përqendrimi. Kampet kishin filluar të hapen që nga viti 1940. Ndër kampet më të njohura ishin: Kampi i Aushvicit, Dahaut, Mauthausenit, Belsenit.

Në këto kampe ishin vendosur njerëz nga të gjitha vendet e pushtuara nga blloku nazi-fashist.

Në këto kampe, u mbytën, u torturuan, dhe u bënë eksperimente të gjalla në fushën medicinale. Shumë njerëz për të mos parë skenat e tilla dhe për të mos përjetuar torturat e tilla bënë vetëvrasje.

Në Belsen, nga Holanda, ishte depërtuar edhe 15-vjeçarja (hebreje) me familjen e saj prej 4 anëtarësh.

Ajo kishte mbajtur ditar gjatë kohës që ishte e izoluar në bodrumin e një firme në Belsen. Ajo gjithashtu tregon torturat që ushtronin nazistët, dhe rrethanat e kohës. Ditari i Ana Frankut është panorama e gjallë e

mynxyrës naziste. Vrasjet me bomba, armë zjarri, pushkatimet, mbytjet me tortura... ishin bërë të zakonshme.

Tani terrori ndaj njerëzve në kampet e përqendrimit kishte ndërruar formën. Nazistët donin t'i mbysnin

njerëzit pa lënë gjurmë. Prandaj, filluan asgjësimin e tyre nëpërmjet helmimit masiv në dhomat me gaz në shumicën e kampeve të përqendrimit.

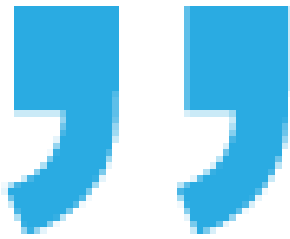
Mbytja me gaz brenda një dite arrinte deri në 20.000 njerëz. Trupat e pajetë të njerëzve hidheshin në furra me temperatura të larta, për të zhdukur çdo gjurmë. Shumica e këtyre njerëzve ishin hebrenj.

Sipas statistikave gjatë holokaustit, në kampin e Aushvicit, u vranë mbi 2.000.000 hebrenj. Përveç hebrenjve, në kampet e përqendrimit u vranë dhe u zhdukën edhe pjesëtarë të popujve të tjerë. Këtu numërohen rreth 2.600.000 polakë, 750.000 rusë, 750.000 rumunë, 402.000 hungarezë, 180.000 çekë dhe sllovakë, 108.000 holandezë, 104.000 lituanëzë. Në disa vende të Europës, popullsia vendase i dorëzonte vetë hebrenjtë në duar të nazistëve. Por pati popuj të atillë që i fshihnin dhe strehonin dhe i mbronin hebrenjtë. Shembulli më i njohur janë shqiptarët. Hebrenjtë në Shqipëri kaluan mirë

dhe nuk përjetuan fatin tragjik të bashkëkombësve të tyre. Shqiptarët i mbrojtën aq shumë hebrenjtë sa që i mbajtën edhe në familjet e tyre. Kjo ndodhi në shumë qytete të Shqipërisë si në Tiranë, Shkodër, Durrës, Vlorë, Krujë, Shkup, Prishtinë, etj. Numri i hebrenjve që gjetën shpëtim në Shqipëri shkon më shumë se 2.270. Ndërmjet viteve 1933 dhe 1944, Shqipëria në juglindje të Europës shpëtoi jo vetëm hebrenjtë e vet por edhe çdo hebre që mund të arrinte në kufijtë e saj. Ata nuk u dëbuan dhe as nuk u dorëzuan. Hebrenjtë nuk u grabitën dhe askush nuk e mori pasurinë e tyre. As edhe një ligj zyrtar nuk i shqetësoi ata.

Po sot në kujtim të këtij terrori makabër bëhet thirrje për përpjekje më të mëdha për të luftuar rastet e mungesës së tolerancës, duke theksuar rëndësinë e edukimit të rinisë me konceptin e të drejtave të njeriut. Shtetet duhet të krijojnë programe edukative për të ngulitur kujtimin e Holokaustit tek brezat e ardhshëm, për të parandaluar raste të reja të gjenocidit.

Në takim të veçantë, deputetët, të shoqëruar edhe nga kolegët e tyre nga Kuvendi i Republikës së Kosovës, kryesuar nga zëvendës kryesuesi, deputeti Enver Dugolli, u pritën edhe nga Ministri i Mbrojtjes, Armend Mehaj. Nga të dyja palët u vlerësua shumë lart bashkëpunimi ndërinstitucional dhe shkëmbimi i eksperiencave edhe në nivele të tilla, si vlerë e shtuar e marrëdhënieve të ngushta vëllazërore.

40 vjet nga vrasja e Jusuf e Bardhosh Gërvallës dhe Kadri Zekës

Komisioni për Siguri Kombëtare i Kuvendit të Shqipërisë vizitoi Ministrinë e Mbrojtjes dhe SHP të FSK-së

Në Ministrinë e Mbrojtjes dhe Shtabin e Përgjithshëm të FSK-së sot ishin për vizitë, deputetët, anëtarë të Komisionit për Siguri Kombëtare, të Kuvendit të Republikës së Shqipërisë, kryesuar nga z. Nasip Naço. Në fillim ata u pritën dhe u shoqëruan nga zëvendësministri i Mbrojtjes, Shemsi Syla dhe zëvendës-komandanti i FSK-së, gjeneralmajor Enver Cikaqi. Më pas në takim të veçantë, deputetët, të shoqëruar edhe nga kolegët e tyre nga Kuvendi i Republikës së Kosovës, kryesuar nga zëvendës kryesuesi, deputeti Enver Dugolli, u pritën edhe nga Ministri i Mbrojtjes, Armend Mehaj. Nga të dyja palët u vlerësua shumë lart bashkëpunimi ndërinstitucional dhe shkëmbimi i eksperiencave edhe në nivele të tilla, si vlerë e shtuar e marrëdhënieve të ngushta vëllazërore.

Gjithashtu, të gjithë ishin të një qëndrimi se, mbikëqyrja parlamentare është instrumenti i fuqishëm i kontrollit demokratik të forcave të dy vendeve tona, si forca moderne me përcaktim dhe doktrinë me bazë në vlerat e qarta

euroatlantike.

Vizita vazhdoi më pas edhe në Shtabin e Përgjithshëm të FSK-së, ku u pritën dhe u informuan nga

shefi i stafit, gjeneral brigade Jeton Dreshaj, duke përfunduar me vizitën në Qendrën e FSK-së për Studime Universitare "Wesley Clark".

Presidentja e Kosovës, Osmani: Vendi është duke ecur hap pas hapi drejt "çrrënjësjes së korrupsionit"

Presidentja e Kosovës, Vjosa Osmani, ka deklaruar se Kosova ka përparuar në luftën kundër korrupsionit, bazuar në indeksin e perceptimit të hartuar nga "Transparency International".

Osmani ka reaguar pas këtij rezultati, ku Kosova shënoi rritje prej 17 pozitave në publikimin e Indeksit të Perceptimit të Korrupsionit për vitin 2021, duke e cilësuar këtë si ngritjen më të lartë vjetore për Kosovën në historinë e publikimit të Indeksit.

Osmani tha se kjo tregon se vendi është duke ecur hap pas hapi drejt "çrrënjësjes së korrupsionit".

"Para një viti premtuam që luftimi i korrupsionit do të ishte një prej prioritetëve kryesorë të institucioneve të

reja. Sot, ky premtim po shihet rezultatet e para jashtëzakonisht premtuese. Gjatë vitit që lamë pas, Republika e Kosovës shënoi rritje prej 17 pozitave në publikimin e Indeksit të Perceptimit të Korrupsionit për vitin 2021 të "Transparency International", ngritja më e lartë vjetore për Kosovën në historinë e publikimit të Indeksit. Hap pas hapi, drejt çrrënjësjes së korrupsionit", -ka shkruar Osmani. Këtë rezultat e kanë përshëndetur edhe ambasadat e Gjermanisë, Francës dhe Britanisë, të cilat janë shprehur të lumtura për këtë përparim të Kosovës në luftën kundër korrupsionit.

Sipas këtij raporti, vetëm Mali i Zi qëndron më mirë në Ballkanin Perëndimor, me 46 pikë.

Kapedani i Shqipërisë Tafil Buzi

Prof. Asoc. Dr. BERNARD ZOTAJ
DR. ASLLAN ZEMANI

Kapedan Tafil Buzi dhe sundimtari i Egjiptit Mehmet Pasha

● “Në Muzeun e Forcave të Armatosura, i promovuar më 4 Dhjetor 2012, në Pavijonin e Epokës (1400-1900), pjesë e pavijonit të armëve të periudhës së mesjetës, bie menjëherë në sy një top shumë i çuditshëm, i cili i përket periudhës së Tanzimatit dhe luftërave për liri. Në dukje është topi i vogël i prodhuar në mënyrë artizanale e kur përdorej ndonjëherë vendosej mbi sup”.

Bashkimi luftarak kapedanëve të Jugut të Shqipërisë

Kapedani Tafil Buzi e kishte të qartë veprimtarinë që do të bënte, për të bashkuar forcat dhe kapedanët shqiptarë dhe më tej për të larguar drejtuesit osmanë nga qytetet kryesore të Jugut të Shqipërisë. Së bashku me Zenel Gjolekën u hodhën në veprime konkrete luftarake, ku në Grebene vranë sundimtarin osman, Veli Agën.

Kundrejt këtij veprimi luftarak dhe të menduar mirë, Porta e Lartë i besoi Emin Pashës së Beratit të asgjësonte forcat kryengritëse të udhëhequra nga Çelo Picari e Zenel Gjoleka. Në ndihmë të këtyre u rreshtuan dhe forcat e Mallakastrës të komanduara nga Tafil Buzi dhe nga kapedanë të tjerë të Labërisë dhe të Bregdetit.

Kështu, këto forca të bashkuara të Jugut çliruan Gjirokastrën, Vlorën dhe Delvinën. Të entuziazmuara nga fitoret, forcat kryengritëse u nisën për në Berat, i cili u kurorejzua me fitore në vitin 1833. Të gjitha këto forca kryengritëse kapnin shifrën e 10.000 luftëtarëve. Me luftime heroike dhe të pashembullta kalaja e Beratit ishte fituar nga kryengritësit. Porta e Lartë përsëri me djallëzi dhe pabesi shpalli amnistinë dhe anulimin e reformave. Kalaja iu dorëzua pa luftë pashait osman, Mahmud Beut. Ky nuk e mbajti premtimin, por i përforcuar me osmanë të ardhur nga Azia filloi ndjekjen

dhe arrestimet e kapedanëve të kryengritjes. Tafil Buzi me kapedanë të tjerë u gjendën në Korfuz. Këtu filluan përsëri përgatitjet për t'u kthyer në Shqipëri dhe të organizonte kryengritjen. Prej kryeministrit grek iu premtua për ndihmë, sapo të fillonin luftën. Në vitin 1834, Tafil Buzi me kapedanë të Labërisë vjen në Vlorë. Aty e pret e tërë paria e Vlorës dhe prej këtej Tafili shkon në Smokthina, ku e pret trimi Cane Myftari me smokthinjotë, duke bërë “dasmë e gosti”.

Kudo që shkoj në Labëri kapedani i Shqipërisë, u prit si hero dhe shpëtimtar. Në këngët e kohës kushtuar Tafil Buzit tregohet pritja e ngrohtë dhe gatishmëria për t'u inkuadruar në ushtrinë e tij. Tafili e përshkoi Labërinë poshtë e përpjetë për të takuar kapedanë me emër dhe për t'u organizuar për kryengritjen e madhe, duke arritur qëllimin e lartë të bashkimit dhe vendosmërinë për fitore.

Tafil Buzi në krye të betejave

Tafil Buzi formoi në Tepelenë, më 27 qershor 1834, një ushtri prej 2.000 luftëtarësh. Së bashku me luftëtarët e Zenel Gjolekës nisën të çlironte Janinën. Ai mendonte se do të kishte ndihmën e premtuar prej Greqisë. Pabesia e kryeministrit grek, bëri që beteja afër Janinës të bëhej kasaphane për luftëtarët shqiptarë. Tafil Buzi me gjithë humbjet e shumta, kërkon të kalojë në More dh t'i venë flakën, por Çelo Picari, nuk e lejon të kalojë kufirin.

Tafil Buzi kthehet në Buz dhe kërkon sërish të nisë luftimet për çlirimin e Beratit. Kryengritësit shqiptarë tani ishin të bashkuar. Në krye kishin kapedanë si Tafil Buzi, Zenel Gjoleka, Çelo Picari, Veiz Vasjari, Mete Jazo, Cane Myftari, Pasho Koka, Selfo Jaskëllari etj. Forca kryengritëse prej më shumë se 25.000 luftëtarë bëri të dridhej jo vetëm Berati dhe Jugu i Shqipërisë, por gjithë Rumelia.

Topi i Tafil Buzit, “Bazuka” shqiptare...

Në Muzeun e Forcave të Armatosura, i promovuar më 4 Dhjetor 2012, në Pavijonin e Epokës (1400-1900), pjesë e pavijonit të armëve të periudhës së mesjetës, bie menjëherë në sy një top shumë i çuditshëm, i cili i përket periudhës së Tanzimatit dhe luftërave për liri. Në dukje është topi i vogël i prodhuar në mënyrë artizanale e kur përdorej ndonjëherë vendosej mbi sup. Është topi i Tafil Buzit, prijësit të kryengritjeve për liri në vitin 1833. “E veçanta e periudhës së Tanzimatit është topi i Tafil Buzit. Ky është origjinali. Ky top ka pasur një bisht druri, të cilin prijësi i kryengritësve e mbante në sup gjatë përdorimit të tij, i cili qëllonte deri në 50 metra. Është mjaft i veçantë në llojin e tij.

Vlerësim për patriotizmin shqiptarë

Tafil Buzi është vlerësuar me dekoratën “Nderi i Kombit” për kontributin e shquar atdhetar, por

dhe si një nga drejtuesit kryesorë të kryengritjeve anti-osmane në Shqipërinë e Jugut, në vitet 1828-1847.

Fan S. Noli e vlerësonte për patriotizmin shqiptarë, për luftën dhe veprën e Tafil Buzit, për këtë figurë të trimërisë dhe të mençurisë, i cili ishte jo vetëm prijës i kryengritjeve më të para mbarë shqiptare, por dhe pararendës i madh i vetëdijes kombëtare.

Tafil Buzi me vizionin e tij përkrahu frymën luftarake për kryengritje të përgjithshme të përfaqësuesve të krahinave të jugut të Shqipërisë në një besëlidhje ushtarake dhe politike. Me patriotizmin e kthjellët e përparimtar, ai i bashkoi trimat e Jugut të Shqipërisë me shpalljen e bërë në kryengritjen e 1835, ishte një nga proklamatat e para, për thirrje për çlirimin e atdheut. Për herë të parë ky kapedan i Shqipërisë foli në emër të të gjithë vendit dhe të krahinave kryengritëse të Jugut.

Qytetet e zhdukura dhe gjurma e lashtësisë së tyre në historinë njerëzore

Duket si diçka e pabesueshme, që një qytet i tërë mund të pushojë një ditë së ekzistuari. Një metropol i sofistikuar i artit, arkitekturës, mbretërve, mbretëreshave, ushqimit dhe tokës bujqësore, mund të lulëzojë për shekuj dhe më pas papritur, për arsye nganjëherë misterioze, të humbasë në pluhurin e kohës. Por falë arkeologëve, humbja pa nam e nishan e një qyteti (gjithnjë nëse nuk bëhet fjalë për Atlantidën) është sot më e vështirë se kurrë më parë. Kjo pasi sot studiuesit janë shpesh në gjendje të zbardhin arsyet që i dhanë formë disa prej qyteteve të lashta dhe më të iluminuara në botë.

Pompei

Ishte viti 79 pas Krishtit, kur qyteti i lulëzuar i Pompeit afër Napolit të sotëm në Itali, u varros nën hirin dhe gazrat helmuese të malit vullkanik të Vezuvit. Qyteti është sot një nga vendet më të rëndësishme arkeologjike në botë, pasi shtresat e hirit i ruajtën me shumë saktësi reliketet e qytetit dhe banorëve të tij.

Keitlin Baret është arkeologe në Universitetin Kornell, që ka kaluar shumë kohë duke gërmuar në zona të Pompeit, mbetjet e të cilit na mësojnë shumë mbi historinë e njerëzimit. Gati 2000 trupa janë gjetur në Pompein e lashtë, shpesh në momentet kur u përpoqën deri në fund për t'i shpëtuar vdekjes.

“Këto janë kujtime të brendshme, jo vetëm të dhimbjes së momenteve të tyre të fundit, por edhe të humanizmit të tyre” -thotë Baret. Por përpara vdekjes dhe shkatërrimit të asaj dite të tmerrshme, Baret thotë se Pompei kishte qenë një qytet i gjallë dhe i pasur.

Ajo thekson se kopshtet ishin një “vend prodhimi dhe rekreacioni”. Mostrat e tokës tregojnë se rrushi dhe ulliri kultivoheshin shpesh me gjasë nga skllëvër të aftë. Qyteti ishte i njohur si shumë kozmopolit, pasi banorët e tij shkonin për pushime në Egjipt, dhe kjo sipas Baret, përshkruhet në mozaikë të përpunuar brenda shtëpive të pasura të Pompeit.

Persepolis

I vendosur në Iranin jugperëndimor, qyteti antik i Persepolis u themelua në vitin 518 para Krishtit nga Dari i Madh, i njohur si një nga sundimtarët më të rëndësishëm të dinastisë Akamenide. Pallati mbretëror ishte një kryevepër arkitekture në mesin e shkretëtirës.

Por arritja më e madhe e qytetit antik, ishte sistemi i tij i ujitjes nëntokësore i quajtur “qanat”. Sipas ekspertëve, pjesa më e madhe e suksesit të perandorisë i detyrohet menaxhimit të kujdesshëm të ujit. Në fakt, qanati është ende në përdorim

sot. Mjerisht, qyteti u dogj i gjithi në vitin 330 para Krishtit, kur Aleksandri i Madh e pushtoi dhe e shkatërroi.

Mesa Verde

Midis viteve 550-1281 pas Krish-tit, në shkretëtirat jugperëndimore të Kolorados së sotëm, në SHBA, një popullsi prej mbi 3.000 “puebloanësh”, gdhendën disa nga banesat shkëmbore më të ndërlikuara që gjenden në Amerikën e Veriut.

Këto struktura ndryshojnë në madhësi nga 1 deri në 150 dhoma, dhe strehonin këtë grup fermerësh. Banesat dhe arkitektura e këtyre shtëpive prej guri janë mbresëlënëse ende sot, thotë Skot Ortman, antropolog në Universitetin e Kolorados.

Por sipas tij edhe më madhështor ishte arti që ata lanë pas. “Virtuoziteti dhe ngjyrosja e pikturave në qeramikën e tyre, është vërtet shumë e bukur. Artet e tekstilit ishin gjithashtu të dekoruara shumë mirë, bashkë me sandalet e endura imët” -thotë Ortman.

Kjo tregonte një shoqëri që e shijonte shumë kulturën dhe artet. Qytetërimi lulëzoi deri pak para shekullit XIV-të. Ortman thotë sot gjenden ende shenja të shpërbërjes së një shoqërie të suksesshme me gjasë, për shkak të një thatësire të zgjatur që shkaktoi një luftë midis njerëzve.

Kartagjena

E vendosur në periferi të Tunizit në Tunizi, Kartagjena është një perlë legjendare e antikitetit. Qyteti ishte shtëpia e Hanibalit, i konsideruar gjerësisht si një nga komandantët ushtarakë më të mëdhenj që ka parë ndonjëherë bota. Thuhet se ai udhëtoi

me elefantë nëpër Alpe për të luftuar kundër ushtrive romake, teksa synonte pushtimin e Romës.

I themeluar nga fenikasit në shekullin IX para Krishtit, qyteti i madh i vendosur në Gjirin e Tunizit u rrafshua gjatë Luftërave Punike në vitin 146 para Krishtit. Më vonë u rindërtua nga romakët, por pak ka mbetur nga rrënjët e tij të hershme fenikase.

Në qytetin e rindërtuar, cisternat dhe akuiferët e mëdhenj romakë mbanin ujë që përdorej në banjat publike të përpunuara që ishin të pajisura me sauna, pishina dhe më shumë se

të binte pas pushtimit nga arabët në shekullin e VII.

Tikal

Ky qytet i lashtë Maja, i fshehur në pyjet tropikale të Guatemalës, ishte një metropol i lulëzuar midis viteve 200-900 pas Krishtit, derisa u braktis duke lënë pas rrënojat e tij mistike. Në kulmin e tij në periudhën e vonë klasike (vitet 600- 900 Pas Krishtit), qyteti ka të ngjarë të ketë pasur një popullsi prej 40.000-60.000 banorësh.

Stefën D.Hjuston, arkeolog në Universitetin Braun, thotë se qyteti ishte në gjendje të kishte një popullsi aq të madhe

Hjuston përdorin një teknologji të re të quajtur LiDAR për të kërkuar strukturat antike në qytetin e humbur. LiDAR përdor lazerin pulsues nga avioni, për të identifikuar reliketet e lashta të varrosura nën tokë. Dhe ato janë të shumta. “Pal-latet e përhapura, tregojnë qendrat e tij të qeverisjes, si dhe piramidat kushtuar perëndive të lashta, dhe atyre që strehonin mbetjet e mbretërve të mëdhenj të qytetit” -thotë Hjuston.

Por rreth shekullit IX pas Krishtit, qyteti i madh u braktis. Një studim i publikuar vitin e kaluar në “Scientific Reports”, teorizon se arsyeja kryesore mund të ketë qenë ndotja e ujit të

100 dhoma prej mermeri. Më vonë, edhe qyteti i ndërtuar nga romakët do

për shkak të bujqësisë së zhvilluar në tokat kënetore që e rrethonin. Sot, studiues si

pijshëm, për shkak të algave toksike të gjetura në rezervuarët e lashtë.

Ushtria e Ali Pashë Tepelenës sipas modelit european

200 vjet, që nga vdekja e sunduesit dhe feudalit më të fuqishëm të Shqipërisë së Mesme dhe Jugore, Ali Pashë Tepelena. I njohur si “Luani i Janinës”, Ali Pashë Tepelena, në historiografinë shqiptare njihet si themelues i Pashallëkut autonom të Janinës, si dhe kryengritës kundër pushtetit të Portës Osmane në Shqipëri

PROF. ASOC. DR. BERNARD ZOTAJ

Përgatitja dhe stërvitja e ushtrisë
Ali Pasha synoi të fuste në ushtri sistemet dhe metodat e reja taktike të luftimit, që po përhapeshin në Europë, veçanërisht në Francë, që vlerësohej si vendi me organizimin ushtarak më të përparuar. Për të stërvitur trupën ushtarake dhe për të përgatitur oficerët e saj me sistemet dhe metodat e reja luftarake, Pashai mori shumë specialistë të huaj ushtarakë. Gjithashtu i kushtoi vëmendje të veçantë stërvitjes, kalitjes psikologjike dhe fizike të trupës për të kapërcyer gjendjen e rëndë të luftës dhe vështirësitë që mund të krijoheshin nga moti e terreni, duke synuar që ta bënte ushtrinë sa më të qëndrueshme.

Ushtria e Pashallëkut të Janinës drejtohej nga Komandanti i Përgjithshëm i ushtrisë Ali Pasha dhe për ndihmë e këshillime krijoi një Këshill të Lartë Ushtarak. Me urdhër të Portës së Lartë, ushtria merrte pjesë në fushata ose ekspedita perandorake tepër të rëndësishme dhe kur bëhej mobilizimi i përgjithshëm në këtë rast, drejtohej nga Ali Pasha. Në raste të veçanta, kur ndërmerreshin operacione të shkëputura kundër ndonjë feudali brenda pashallëkut, ndonjë fqinji etj., njësitë ushtarake drejtoheshin nga mëkëmbësi i tij, ose nga ndonjë i afërm ose feudal besnik. Për vlerësimin e gjendjes së rëndë ose në gjendje kërcënuese, për marrjen e vendimeve përkatëse, organizonte kuvende dhe këshillime me Këshillin e Lartë të Pashallëkut, me drejtues organizativ dhe krerë sanxhaqesh e krahinash të ndryshme.

Sistemi i ruajtjes përbëhej nga një rrjet i gjerë repartesh ushtarake të përhershme si nga këmbësoria, kalorësia, artileria dhe forca territoriale, që mbulonin rrugëkalimet kryesore, qendrat administrative, kalatë dhe hapësirat ndërmjet tyre, si dhe bregdetin.

Zbulimi strategjik ishte organizuar mirë brenda dhe jashtë Pashallëkut dhe bazohej në një rrjet të gjerë njësisht vrojtimi dhe përgjimi, që i siguronte kryepashait një informacion të bollshëm dhe të shpejtë. Ali Pasha kishte organizuar edhe një rrjet të efektshëm agjenture të jashtme. Agjentët e shumtë që mbante në Korfuz, në Venecia, në Fiume (Rjeka), në Maqedoni e deri në Stamboll, Paris etj., e vinin atë në dijeni të ngjarjeve e situatave me rëndësi në Europë për gjendjen e qëndrimit të Fuqive të Mëdha dhe kishin mundur të zgjidhnin shpesh korrespondencat e shifruara të agjenturave angleze dhe franceze.

Rëndësi të madhe i kushtoi fortifikimit
Përforcoi kalatë ekzistuese, si dhe ndërtoi kala të reja, që formonin vija zinxhirë mbrojtje të caktuara, si në

kufijtë e Pashallëkut, përgjatë bregdetit dhe në nyjat e kyçet rrugore. Kalatë u ndërtuan për t’iu përgjigjur kërkesave të luftimit: u përshtatën për armët e artilerisë dhe të këmbësorisë, u eliminuan këndet e vdekura. Brenda kalasë u bënë zgjerime dhe u ndërtuan depo të reja municionesh, ushqimesh, puse uji etj. Kalatë që shtriheshin në zonat kufitare të pashallëkut përbënin nyjat e para të mbrojtjes. Në bregdet rrjeti i kalave ishte më i dendur. Nga Himara deri në Butrint u vunë në gatishmëri 7 kala: e Himarës, e Sopotit, e Palermos, një në afërsi të Nivicës, e Lëkursit (Sarandë) dhe dy në kanalin e Butrintit. Në rajonet e brendshme të pashallëkut u përforcuan dhe u vunë në gatishmëri dhe kala të tjera, si ajo e Beratit, e Vlorës, e Tepelenës, e Gjirokastrës, ato rreth Janinës etj.

Krahas fortifikimeve mbrojtëse, u morën masa të efektshme për përmirësimin dhe zgjerimin e rrjetit rrugor dhe veçanërisht të atyre që lidhnin qendrën e pashallëkut me qendrat e sanxhaqeve dhe me portet detare. U ndërtuan gjithashtu ura, ujësjellës etj.

Organizimi i ushtrisë dhe mbrojtja e kalave
Ali Pasha në kohë paqeje mbante një ushtri prej 15.000 vetash për garnizonet e fortesave, por ai ishte në gjendje të ngrinte e të mbante me mundësitë e tij edhe për një kohë të gjatë në luftë një ushtri edhe tri herë më të madhe se e kohës së paqes. Kështu, në 1807, për qëllime mbrojtëse, ai mobilizoi mbi 40.000 ushtarë dhe oficerë, duke i mbajtur 8 muaj rresht në gatishmëri. Gjithashtu ai mund të blinte dhe të importonte nga shtete të ndryshme euro-

piane armatime, municione dhe pajisje të ndryshme ushtarake të shumta.
Në Pashallëkun e Janinës u zhvillua arma e artilerisë, xhenios, si dhe e zbulimit. Ushtria zotëronte një park artilerie me 500 gryka zjarri. Ali Pasha ngriti edhe një uzinë, ku në 1807 u prodhuan mortaja e parë me cilësinë e mortajave bashkëkohore që prodhoheshin në Europë.
Forca kryesore që zhvillonte mësymjen dhe mbrojtjen ishte këmbësoria. Ajo mbështetej e ndihmohej nga zjarri i artilerisë dhe veprimet e kalorësisë.
Strategjia e Ali Pashës u përcaktua nga gjendja ekonomike-politike e brendshme dhe e jashtme. Nga vitet ‘80 të shek. XVIII deri në fillim të shek. XIX, kur Pashallëku ishte ende i vogël si shtrirje, pa baza të forta ekonomike-financiare dhe pushteti politik ende i pa konsoliduar mirë, rëndësi të dorës së parë iu dha veprimeve diplomatike për të mënjeluar çdo agresion kundër pashallëkut. Në këto kushte, ai arriti në marrëveshje të veçanta me Rusinë, Francën, Anglinë dhe Austrinë dhe njëherazi tregoi i bindur ndaj Portës së Lartë.
Në përpjekjet për të përballuar fushatat dhe operacionet e ushtrisë osmane, ku përfshiheshin forcat e Rumelisë, Bosnjës, të Pashallëkut të Shkodrës etj., të cilat filluan në maj të vitit 1820 dhe përfunduan në janar 1822, Ali Pasha mori masa që të organizonte mbrojtje në Tërhallë (Trekalla), Grevena e Mecorë, në Ohër e Berat dhe në Prevezë. Por për arsye të lëkundjes dhe madje edhe të kalimit në anën e Portës së Lartë të disa feudalëve vartës të Aliut, si Omer Vrioni, Tahir Abazi, Aleks Nuçe, Ago

Vasjari, të cilët i tërhoqën të gjitha forcat pas vetes, ai nuk mund të organizonte mbrojtje të qëndrueshme që në kufijtë e pashallëkut, kurse në disa drejtime nuk mundi ta organizonte atë. Ai arriti të organizonte vetëm mbrojtjen në rrethim me forca të pakta, rreth 1.500 ushtarë dhe oficerë besnikë, në kalanë e Janinës, e cila zgjati pothuaj për 20 muaj me radhë.

Parimet mbi të cilat ngriti ushtrinë
Ushtria e Ali Pashës përdori elementët e befasisë, kushtet jo të mira meteorologjike për realizimin e kundërsulmeve. Karakteristike ishte se kundërsulmi u zhvillua natën dhe në mot të keq e në stuhi. Kështu që ky lloj luftimi ishte krejtësisht i papritur për forcat osmane që u zmbrapsën me humbje të mëdha, duke lënë jo vetëm pozicionet e tyre të përparuara por, edhe bateritë e topave që kishin pranë kalave.
Ai zhvilloi sistemin e pengesave xheniere, (vendosjen e minave) gjatë mbrojtjes në rrethim në kalanë e Janinës, në drejtimit nga priteshin të vinin forcat armike. Përdorimi i minave i shkaktoi dëme armikut dhe pengoi ose vonoi sulmet e tij në mjaft raste. Gjithashtu, Ali Pasha bëri përpjekje dhe arriti që edhe të bashkërendonte veprimet ndërmjet forcave që mbroheshin në rrethim brenda kalasë, me luftën e çetave që vepronin në prapavijat e armikut, veçanërisht në Tërhallë (Thesali) etj. Në ushtrinë e pashallëkut të Janinës nuk mungonin as Forcat Detare të cilat ishin në nivelin e flotiljeve dhe ato shërbenin për të mbikëqyrur bregdetin e Jugut.
Për të kuptuar më qartë figurën

e Ali Pashë Tepelenës padyshim ne nuk mund ta shkëputim nga koha në të cilën jetoi. Ai u përpoq të ngrinte një shtet, një mbretëri me popullsi të përzier (shqiptarë, grekë dhe vllahë), siç ekzistonin edhe mbretëri të tjera, gjatë sundimit të tij.
Me qartësinë e një politikani të shquar të kohës, Ali Pasha u përpoq të bashkërendonte kryengritjen kundër Stambollit me lëvizjen e popujve ballkanik, duke e parë këtë si të vetmen rrugë drejt fitores për krijimin e shtetit të ri të Epirit. Por duke mos rënë dakord me krerët e tre pashallëqeve dhe feudalët e tjerë shqiptarë, ai nuk mundi të realizojë ëndrrën e tij për krijimin e shtetit të Epirit. Megjithatë ai u përpoq që të nxiste luftën e popujve në Mal të Zi, në Serbi, në Vllahi, ndihmoi drejtpërdrejtë kryengritjen e popullit grek të vitit 1821 dhe kërkoi bashkëpunim luftarak me udhëheqësit e saj, duke u mbështetur kryesisht tek ajo pjesë e krerëve grekë që e vlerësonin drejt faktorin shqiptar në luftën kundër Turqisë.
Vlerësime për Ali Pashë Tepelenën
Shkrimtarët e mëdhenj të kohës në të cilën jetoi nuk mund të mos shkruanin në veprat e tyre për figurën e tij. Kështu Bajroni ishte i pari që e quajti Aliun “Bonoparti muhamedan”. Gëtja bën një krahasim nëpërmjet Aliut dhe Frederikut të Madh. Hygoi thotë se Aliu dhe Napoloni i Francës shkonin bri njëri tjetrit, si tigri me luanin. Ali Pasha u mbajt gjallë nga shkrimtarët dhe historianët e mëdhenj të huaj, jetoi në këngët e popullit të tij që e kënduan në shekuj.

Katërmëdhjetë efektivë, përfunduan Kursin XIII Bazë të Forcave Speciale

MES TYRE KATËR NGA KOSOVA

